

Budget 2025

Verksamhetsplan 2025-2027

För Österåkers-
bornas bästa med
trygghet och
säkerhet i fokus.

Budgetförord

Budget 2025 med plan för 2026-27. Majoriteten i Österåker.

För Österåkersbornas bästa med trygghet och säkerhet i fokus.

Det är med stor glädje som jag presenterar Majoriteten i Österåkers budget för 2025 med plan för 2026–27 för antagande.

Sveriges BNP har stått nära nog helt still under ett antal år bakåt och Sverige befinner sig i en mildare lågkonjunktur. Tack vare en fokuserad politik i syfte att bekämpa inflationen från regeringens håll, bland annat genom kraftigt sänkta skatter på drivmedel och minskad reduktionsplikt har hjulen bildligt och bokstavligen talat börjat snurra fortare, inte bara i transportsektorn utan i hela ekonomin. Under 2025 bedöms inflationen hamna under Riksbankens mål om 2%, vilket möjliggör för Riksbanken att genomföra räntesänkningar i syfte att stimulera ekonomin.

På grund av sviktande konjunktur och högt ränteläge har kommunens befolkningsökning likt övriga kommuner bromsat in. För 2023 stannade den på 144 personer, vilket är en låg siffra i jämförelse med ett normalår. Trenden för helåret 2024 ser något ljusare ut. För budget- och planperioden 2025–27 spår vår kommun få en starkare befolkningsprognos givet förbättrat konjunkturläge, sänkta räntor och de av Kommunfullmäktige antagna detaljplaner som finns.

Den rådande lågkonjunkturen har fört med sig en ökad arbetslöshet och en minskad sysselsättning i riket som helhet. I Österåker låg arbetslösheten på 4,3% i augusti 2024. Det är avsevärt bättre än såväl länet (7,0%) som riket (6,8%).

Kommunens kärnområden – skola, omsorg och vård – är fortsatt prioriterade och har fått sällskap av en för oss ofrivillig, men nödvändig, fjärde pelare – *säkerhet och trygghet*. I skenet av en allt grövre och mer utbredd gängkriminalitet och organiserad brottslighet gäller det att vi som kommun gör vad vi kan göra där vi har rådighet. Trygghet rör inte bara kriminalitet utan också förmågan att hantera ett osäkert omvärldsläge, vilket innebär att vi alla måste bli än mer kris- och krigsberedda. Här har kommunen såväl den enskilde individen en viktig roll och ansvar. Särskilt det egna ansvaret betonas.

Totalt tillförs verksamheterna närmare 170 miljoner kronor mer i årets budget jämfört med 2024, varav utbildningsnämndens verksamheter får brutto drygt 55 miljoner mer. Det långsiktiga fokuset på förskola och skola genom ökade resurser och olika utvecklingsinsatser har givit resultat, både i form av höjda meritvärden, behörighet till gymnasiet och upplevd trygghet bland barn och elever. För 2025 höjs pengarna för förskola, pedagogisk omsorg, årskurs F-3, samt gymnasiet med 2,8% och för årskurs 4–9 höjs pengarna med 3,5%.

Dessutom tillförs skärgårdsbidraget totalt 3 mnkr.

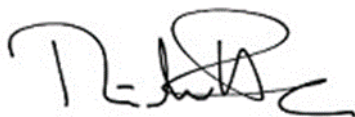
Kommunalskatten lämnas oförändrad på 16:60:- per intjänad hundralapp. Med god marginal är det fortsatt landets lägsta kommunalskatt. En så låg utdebitering som möjligt är en viktig principiell fråga. Förtroendevaldas uppgift är att ansvarsfullt, respektfullt och effektivt hantera andras pengar, hos vilka värdet skapats.

Några av de särskilda uppdragen som ges i budgeten är:

- 1) Utbildningsnämnden får i uppdrag att utreda möjligheterna att redan i grundskolan ha arbetsmarknadskunskap och entreprenörskap som en del av den lokala timplanen/på schemat. Samverkan ska ske med andra väsentliga delar av organisationen.
- 2) Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda behovet av studentbostäder i kommunen. Samverkan ska ske med närliggande högskolor/universitet, samt andra väsentliga delar av kommunorganisationen.
- 3) Kommunstyrelsen får i uppdrag att kvalitetssäkra och effektivisera detaljplaneprocessen.
- 4) Kommunstyrelsen får i uppdrag att se över och eventuellt justera ägardirektivet för Armada.
- 5) Kommunfullmäktige ger Österåkersvatten i uppdrag att analysera konsekvenserna av systemvalet gällande förpackningsnära insamling i skärgården, och då med tyngdpunkt kring den fria rörligheten i skärgården ur ett turist-, men också invånarperspektiv.

För perioden 2025-27 planeras nettoinvesteringar om 291 miljoner kronor, varav 91 miljoner för 2025. Investeringsvolymer finansieras med egna medel och ingen upplåning bedöms behövas göras under perioden.

Framtiden ser ljus ut för vår kommun. Denna budget innehåller nödvändiga resursförstärkningar för fortsatt kvalitetsutveckling. Med stolthet överlämnar jag denna budget till Kommunfullmäktige för antagande.

Michaela Fletcher (M)
Kommunstyrelsens ordförande

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. VISION, MÅL OCH STYRNING	2
1.1. VISION 2040	2
1.2. KOMMUNFULLMÄKTIGES ÖVERGRIPANDE MÅL	4
1.3. GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH LÅNGSIKTIG EKONOMISK PLANERING	5
1.4. FINANSIELLA MÅL	6
1.5. EKONOMISKA PRINCIPER	7
1.6. INTERN KONTROLL	8
1.7. FRÄMJANDE OCH FÖREBYGGANDE ARBETE	9
2. BUDGETFÖRUTSÄTTNINGAR INFÖR 2025–2027	13
2.1. OMVÄRLDSFAKTORER	13
2.2. LOKALA FÖRUTSÄTTNINGAR	18
3. KOMMUNKONCERNEN	25
4. KOMMUNENS EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR PERIODEN 2025–2027	27
4.1. EKONOMISK UTVECKLING	27
4.2. KOMMUNENS INTÄKTER	28
4.3. KOMMUNENS UTGIFTER OCH OMKOSTNADER	30
5. VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER OCH RAMAR	33
5.1. VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	33
5.2. DRIFTBUDGET	33
5.3. ANSLAGSFINANSIERAD INVESTERINGSBUDGET	35
6. FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER	37
7. LIKVIDITET OCH FINANSIERING AV INVESTERINGSBEHOV	37
8. AVSTÄMNING MOT FINANSIELLA MÅL	38
8.1. MÅL FÖR ATT STÄRKA KOMMUNENS FINANSIELLA STÄLLNING	38
8.2. MÅL FÖR ATT UPPRÄTTA EN LÅNGSIKTIGT ROBUST OCH EFFEKTIV EKONOMI	39
9. KÄNSLIGHETSANALYS	40
10. RESULTATBUDGET	41
11. KASSAFLÖDESANALYS	42
12. BALANSBUDGET	43
13. NÄMNDERNAS UPPDRAG OCH BUDGET	44
13.1. KOMMUNFULLMÄKTIGE	44
13.2. ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN	46
13.3. KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN	47
13.4. UTBILDNINGSNÄMNDEN	50
13.5. NÄRINGS- OCH ARBETSMARKNADSNÄMNDEN	54
13.6. VÅRD- OCH OMSORGSNÄMNDEN	57
13.7. SOCIALNÄMNDEN	60
13.8. BYGGNADSNÄMNDEN	62

13.9.	MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN	64
13.10.	KOMMUNSTYRELSEN	66
	FIGURFÖRTECKNING	72

Underbilagor

2.1	Peng, taxor och avgifter inom musikskola, sport och friluftsliv
2.2	Peng inom förskoleverksamheten, grundskola och gymnasiet
2.3	Taxor och avgifter inom förskoleverksamhet och fritidshem
2.4	Taxor och avgifter inom måltidsverksamhet
2.5	Peng inom vuxenutbildning inkl SFI
2.6	Peng inom äldreomsorg och LSS-verksamhet
2.7	Taxor och avgifter inom äldreomsorg och LSS-verksamhet
2.8	Anslag träffpunkter m.m.
2.9	Peng, taxor och avgifter inom familjerådgivning
2.10	Taxor och avgifter inom Kommunstyrelsen
2.11	Bestämmelser till Kommunstyrelsens taxor
2.12	Taxor och avgifter inom Byggnadsnämnden
2.13	Taxor och avgifter inom Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2.14	Mål för Österåkers kommun
2.15	Internkontrollplan

I. Vision, mål och styrning

I.1. VISION 2040

Österåkers vision, *Vision 2040*, anger riktningen för kommunens arbete framåt och ska genomsyra det som görs i kommunen och de beslut som fattas.

*Med kvalitet, trygghet och
valfrihet i fokus,
skapar vi en hållbar framtid.
Österåker - möjligheternas
skärgårdskommun*

Möjligheternas skärgårdskommun -

I Österåker lever alla delar av kommunen. Här finns det trivsamma småstadslivet med sitt rika utbud, en grönskande och livfull landsbygd och vår vackra skärgård som är tillgänglig för såväl kommuninvånare som besökare. I Österåker lever du ett gott vardagsliv

med närhet till det mesta som behövs. Här finns goda utbildningsmöjligheter, ett aktivt näringsliv, gott serviceutbud och många lokala arbetsplatser. På fritiden finns många aktiviteter att ägna sig åt inom idrott, kultur och friluftsliv. Här finns möjlighet till rekreation och aktivitet på hav och land. I Österåker kan du gå genom livets alla faser och genom egna val skapa en tillvaro som passar dig.

Österåker präglas av idériakedom och delaktighet. Både medarbetare och invånare är medskapare av vår framtidskommun och tillsammans bidrar vi till en gemenskap och positiv utveckling för kommunens bästa.

I visionen lyfts fyra strategiska områden fram:

Kvalitet - Österåker står för hög kvalitet i all service och verksamhet som finansieras med kommunala medel.

Verksamheten präglas av tillit och öppenhet. Invånaren står i fokus och arbetet syftar till ständiga förbättringar.

Trygghet - Österåker är en trygg kommun att leva och verka i, liksom att besöka. Här kan människor mötas, känna

sig hemma och finna lugn.

Trygghetsskapande åtgärder kombineras med långsiktiga och främjande insatser som ger resultat. Här finns trygghet genom hela livet.

Valfrihet - Österåker erbjuder ett brett utbud och stor valfrihet. Med stor mångfald inom välfärdstjänster, näringsliv, kultur- och föreningsliv, så väl som god variation av naturtyper och bostadsmiljöer, finns många möjligheter att välja hur livet ska se ut.

Hållbar framtid -

Österåker använder gemensamma resurser på ett sådant sätt att framtida generationers

framtidsutsikter inte äventyras. Det handlar såväl om ekologi som om en ansvarsfull social och ekonomisk utveckling. Österåker har ett offensivt och innovativt förhållningssätt till hållbarhet och ger kommunens invånare förutsättningar att göra kloka val.

I.2. KOMMUNFULLMÄKTIGES ÖVERGRIPANDE MÅL

Visionen tydliggörs bland annat genom Kommunfullmäktiges övergripande mål och nämndernas resultatmål och indikatorer. Österåkers kommun arbetar efter en mål- och resultatstyrningsmodell, som utgör styrmodell för nämnderna avseende planering, uppföljning, analys och åtgärder. Som en del av styrmodellen tar respektive nämnd fram resultatmål, resultatindikatorer och mätmetod utifrån Kommunfullmäktiges fyra övergripande mål.

Måluppfyllelsen återspeglas i rapporterna tillsammans med en analys två gånger om året, i delårsrapporten och i verksamhetsberättelsen.

De övergripande målen antogs inför den nya mandatperioden och ersätter de sju tidigare inriktningsmålen från och med 2024. Nämndernas fastslagna mål återfinns i bilaga 2.14: Mål för Österåkers kommun.

Mål 1: Österåkers verksamheter präglas av hög kvalitet

Kommunens verksamheter ska präglas av hög kvalitet. Verksamheterna strävar efter att ständigt utvecklas för att möta invånarnas, brukarnas och besökarnas förväntningar och behov. Strategin för verksamhetsutveckling lägger grunden för arbetet med delaktighet, kundfokuserat arbetssätt och ständiga förbättringar i hela organisationen. Kommunens kärnverksamheter är särskilt i fokus under målet.

Mål 2: Österåker har en robust och effektiv ekonomi

En god ekonomi är en förutsättning för att kunna bedriva en bra och kvalitativ verksamhet. Fokus för organisationen, kopplat till målet, är att använda de gemensamma resurserna på ett klokt och effektivt sätt som säkrar både kvaliteten i den befintliga verksamheten och driver den utveckling som behövs för att kunna säkra den framtida kvaliteten. Den ekonomiska planeringen är långsiktig och bidrar till en fortsatt robusthet i kommunens ekonomi, vilket ger förutsättningar för att kunna möta både

oförutsedda konjunktursvängningar och framtida demografiska utmaningar.

Mål 3: Österåker är en trygg kommun för de som vistas, verkar och bor här

Invånare, besökare, medarbetare och brukare ska känna sig trygga i Österåkers kommun. Arbetet under målet strävar mot ett tryggare Österåker och arbetet präglas av trygghetsskapande åtgärder och långsiktiga, främjande insatser som skapar en trygghet genom hela livet. Trygghetsfrågorna spänner över både kommunens verksamheter och över det offentliga rummet.

Mål 4: Österåkers utveckling sker med fokus på en hållbar framtid

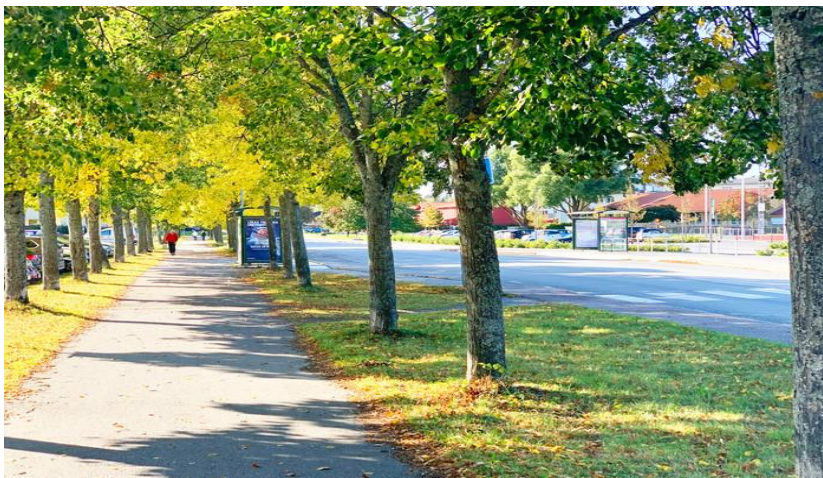
Österåker är en kommun som växer och tillväxten ska ske på ett ansvarsfullt och hållbart sätt. Österåker ska ha ett offensivt och innovativt förhållningssätt till hållbarhet. Under målet ryms både ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet och program för dessa tre områden lägger grunden för arbetet.

I.3. GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH LÅNGSIKTIG EKONOMISK PLANERING

En god ekonomi är en förutsättning för att kunna förverkliga kommunens vision och för att nå de övergripande målen. Det är en viktig del i kommun-koncernens hållbara utveckling och handlar om att kommunen ska använda offentliga medel på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Det gör att dagens kommuninvånare får ut så mycket som möjligt för sina skattepengar, och att morgondagens kommuninvånare försäkras minst samma servicenivå som dagens kommuninvånare. Österåkers kommun styr sin ekonomi och verksamhet både i ett kortare perspektiv genom budget och verksamhetsplan och ur ett längre perspektiv genom den Långsiktiga ekonomiska planeringen (LEP). LEP är en del av kommunens planerings- och styrprocess där det ingår att ta fram en tioårsplan vartannat år. Syftet är att skapa ett underlag som beskriver den långsiktiga ekonomiska utvecklingen i kommunen och som kan ligga till grund för politiska ställningstagande inför exempelvis

budget- och verksamhetsplan. Om kostnaderna i det längre perspektiv överstiger intäkterna innebär det att kommande generationer får betala för överkonsumtionen. Normalt sett ska ekonomin visa på ett positivt resultat på en nivå som gör att det egna kapitalet inte urholkas av inflationen. Planen är att den långsiktiga ekonomiska planeringen ska uppdateras igen 2025, men förvaltningen kommer att avvakta beslut gällande det nya utjämningsystemet, eftersom det kommer ha stor påverkan på ekonomin, både på kort och lång sikt.

Senaste LEP gjordes under 2023 och visade då att kommunen skulle fortsätta vara i en period av tillväxt. Under prognosperioden beräknades befolkningen växa med cirka 30 procent, från knappt 49 140 invånare 2022, till över 65 000 invånare 2033. Framför allt är det de yngsta åldersgrupperna (0–5 år) och de äldsta (80 år och äldre) som beräknas växa i förhållande till övriga grupper.

I.4. FINANSIELLA MÅL

För att uppnå kommunens övergripande mål, kommunallagens krav på en god ekonomisk hushållning och för att styra verksamheterna ur ett finansiellt perspektiv krävs finansiella mål. Dessa utgör en ram för kommunens verksamhetsplan. Inför budget 2024 fastställdes nya finansiella mål med ett större fokus på att stärka kommunens finansiella ställning (mål 1–3) och på att upprätta en långsiktigt robust och effektiv ekonomi (mål 4). Det ger kommunen förutsättningar att kunna möta både oförutsedda konjunktursvängningar och framtida demografiska utmaningar. De övergripande finansiella målen inför budget 2025 och planåren 2026–27 är:

- Kommunens soliditet (inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt) ska öka över tid
- Kommunens resultat ska, som andel av skatter och bidrag, minst vara 1 procent för budgetåret och 2 procent för mandatperioden
- Mandatperiodens anslagsfinansierade investeringar ska vara självfinansierade
- Kommunens utdebitering ska vara så låg som möjligt. Utrymme för detta skapas bland annat genom att kostnadsutveckling per invånare inte ska överskrida 3 procent i snitt under mandatperioden

Syftet med första målet är att bygga kommunens betalningsförmåga. Målet mäts genom att titta på trenden för soliditet över en tioårsperiod och målet kan anses uppfyllt om trenden är positiv.

Syftet med andra målet är att skapa en robusthet i kommunens ekonomi. Genom att planera för positiva resultat, både under budgetåret och under mandatperioden, läggs en god grund för

att kunna finansiera kommunens framtida investeringar. Målet mäts genom att ställa årets budgeterade resultat och resultatutfallet över mandatperioden mot skatteintäkter, generella bidrag och effekten av utjämningsystemet.

Syftet med tredje målet är att kommunens finansiella handlingsutrymme ska kunna hållas intakt över tid. Därför ska, när den löpande driften finansierats, en tillräcklig stor andel av intäkterna återstå för att kunna finansiera årets investeringar. Målet mäts genom att titta på självfinansieringsgraden och är uppfyllt om 100 procent av de anslagsfinansierade investeringarna finansieras av resultat sett över mandatperioden.

Syftet med fjärde målet är att kommunen över tid ska kunna vidmakthålla en god balans mellan löpande intäkter och kostnader. Detta är viktigt för att fortsatt kunna hålla låg utdebitering av kommuninvånarna och därmed skattesatsen så låg som möjligt.

lägsta kommunala skattesatsen i landet

2024 har Österåker haft den lägsta kommunala skattesatsen i landet med 16,60 öre per skattekrona. Beräkningar i budget för 2025 baseras på en oförändrad skattesats. Kommunen har med stöd av finansiella mål och god ordning på ekonomin haft starka resultat under de senaste åren. Soliditeten har haft en positiv trend och kommunen har reserverat cirka 225 mnkr inom resultatutjämningsreserven (RUR), som är möjlig att nyttja i sämre tider till följd av exempelvis en lågkonjunktur.

I.5. EKONOMISKA PRINCIPER

Principiella ställningstaganden och ärenden av större vikt kopplat till budget och ekonomi ska alltid behandlas av Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige. Det kan till exempel handla om taxor och avgifter.

Kommunfullmäktige tilldelar nämnderna en nettoram bestående av kostnader och intäkter för driften. Kommunfullmäktige kan ange särskilda ändamål som vissa delar av anslaget ska användas till, ett exempel på ett sådant ändamål är kommunens avskrivningar. I övrigt har nämnden rätt att inom tilldelad kostnads- och intäktsram omfördela resurser mellan verksamhetsområden, efter avstämning med ekonomiavdelningen. För verksamheter inom egen regi kan inte omfördelning ske mellan verksamhetsområden, men däremot mellan enheter inom verksamhetsområdet (undantaget är anslagsfinansierade verksamheter). Respektive nämnd ska upprätta en verksamhetsplan enligt Kommunfullmäktiges ramar, samt registrera budgeten i ekonomisystemet senast den 31 januari 2025.

Tilldelade ramar utgör den yttersta restriktionen för verksamheten. Beslut som fattas av nämnden ska rymmas inom tilldelad ram. Större förändringar eller avvikelser från vad Kommunfullmäktige beslutat måste behandlas av Kommunfullmäktige.

Avvikelser som uppstår under innevarande budgetår ska så långt det är

möjligt hanteras av nämnderna inom tilldelad budgetram. I de fall avvikelser inte går att hantera inom tilldelad budgetram, exempelvis kopplat till större förändringar i volymer, kommer det i stället hanteras i kommande års budget, där nämnderna kompenseras för volymförändringar.

Alla ärenden som medför ekonomiska konsekvenser utöver nämndernas tilldelade ramar för innevarande budgetår eller som innebär ekonomiska konsekvenser på längre sikt, ska stämmas av med ekonomiavdelningen innan handlingar lämnas över till Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige för behandling.

Nämnderna ska göra ekonomiska uppföljningar, så kallade månadsrapporter, sex gånger under året: februari, mars, april, juni, september och oktober. Både utfall och prognos ska kommenteras i förhållande till budget. Av kommentarerna ska framgå vilka antaganden som har använts i prognosen, vilka osäkerhetsfaktorer som finns och vad som orsakat eventuella avvikelser. Vid avvikelser ska nämnden redogöra för hur de planerar att åtgärda detta under året. I uppföljningen per mars och september ska nämnderna dessutom redovisa läget för riktade bidrag. Utöver månadsrapporter görs ett delårsbokslut per augusti och därefter ett årsbokslut och en årsredovisning.

I.6. INTERN KONTROLL

Syftet med intern kontroll är att säkerställa en effektiv förvaltning och att undgå allvarliga fel, både avsiktliga och oavsiktliga. Vidare utgör internkontrollen en betydelsefull del i kommunens styrsystem och ska säkerställa att nämnderna och de kommunala bolagen följer Kommunfullmäktiges mål och riktlinjer.

Under 2025 uppmanas verksamheterna att ha särskilt fokus på området välfärdsbrott i sitt arbete med intern kontroll.

En risk- och väsentlighetsanalys har genomförts av en arbetsgrupp i Kommunstyrelsens förvaltning, vilket har resulterat i tre kommungemensamma kontrollmoment som ingår i samtliga nämnders internkontrollplaner. De tre centrala kontrollmomenten fokuserar i hög grad på att kontrollera huruvida fastställda riktlinjer och rutiner efterföljs i organisationen.

1. Kommunens inköpsrutiner efterföljs
2. Det sker regelbunden uppföljning av upphandlade leverantörer gällande avtalsefterlevnad
3. Det finns rutiner för att säkerställa att personalen har genomgått obligatoriska utbildningar

Kontrollmomenten ska följas upp av respektive nämnd och återrapporteras i verksamhetsberättelsen. Utöver de centralt beslutade kontrollmomenten ska nämnderna genomföra en egen risk- och väsentlighetsanalys för att få fram ett antal kontrollmoment som är verksamhetsspecifika inom området oegentligheter, jäv och korruption. Under 2025 uppmanas verksamheterna att ha särskilt fokus på området välfärdsbrott i sitt arbete med intern kontroll. Dessa återfinns i bilaga 2.15 Internkontrollplan.

I.7. FRÄMJANDE OCH FÖREBYGGANDE ARBETE

Under 2024 har flera viktiga dokument arbetats fram som är av betydelse för inriktningen på kommunens främjande och förebyggande arbete. Dels har ett program för social hållbarhet, *Trygghet och hälsa genom livet*, antagits av Kommunfullmäktige, dels har en lägesbild gällande brottsligheten och en åtgärdsplan antagits av Kommunstyrelsen. Inför budget 2025 görs flera förstärkningar inom olika verksamheter för att kunna arbeta mer med det förebyggande arbetet, bland annat avsätts en särskild pott för kompetensförsörjning inom socialtjänsten kopplat till brottslighet, inom miljö- och hälsoskyddsområdet resursförstärks för ökad tillsyn, kompetensutveckling och ökad samverkan med polis, och en pott avsätts för att möjliggöra särskilda insatser för unga som är på väg in i organiserad brottslighet eller som redan är där.

I.7.1 Program för social hållbarhet

Program för social hållbarhet och folkhälsa tar ett samlat grepp om kommunens arbete med den sociala hållbarhetsdimensionen och är en viktig del i Österåkers strategiska arbete med sikte mot Vision 2040. Social hållbarhet och folkhälsa är komplexa områden och omfattar stora delar av kommunens kärnuppdrag som demokratiaktör, utbildare, samhällsbyggare, stödinstitans och möjliggörare för utveckling. Med programmet blir även den övergripande styrningen för den sociala hållbarhetsdimension tydlig. Programmet syftar till att främja trygghet, hälsa och välbefinnande bland kommunens invånare. Det är en ambition som sträcker sig över hela livsrymden, från barndomen till ålderdomen och spänner över fem olika målområden som pekar ut de långsiktiga prioriteringarna och belyser de viktigaste frågorna som behöver hanteras.

Ett Österåker för:

Programmets mål bygger på målen inom den sociala dimensionen i Agenda 2030, Sveriges folkhälsomål samt andra nationellt beslutade mål och strategier inom området. Målen i programmet är styrande och ska integreras i kommunens verksamhetsplaner och budget, i nämnder och styrelser.

En sammanfattning av de fem målområdenas mål och innehåll:

1. Ett Österåker för demokrati och delaktighet

Målområdet syftar till att skapa goda och jämlika möjligheter till delaktighet och inflytande för alla invånare, oavsett ålder eller bakgrund. Fokus ligger på att öka valdeltagandet, främja delaktighet inom kommunens verksamheter, nyttjande av digitala verktyg för att skapa en jämlik och tillgänglig arena för samhällspåverkan samt att stärka tilliten mellan invånare och kommun.

2. Ett Österåker för livslångt lärande

Målområdet syftar till att skapa goda och jämlika förutsättningar för ett livslångt lärande och belyser den nära kopplingen mellan utbildningsnivå, anställningsmöjligheter och hälsa. Målområdet fokuserar på vikten av en trygg inlärningsmiljö, bibliotekets roll som kunskapscentrum och hur inkluderande utbildning kan minska klyftor och främja ett aktivt medborgarskap.

3. Ett Österåker för goda livsmiljöer

Målområdet syftar till att skapa goda livsmiljöer i hela kommunen, för människor med olika livssituationer. Avsnittet belyser kopplingen mellan livssituationer och livsmiljöer och hur fysiska och sociala faktorer påverkar välbefinnandet. Goda boendemiljöer, grönområden, tillgänglighet till service och social sammanhållning är alla viktiga delar av en hållbar och attraktiv stadsutveckling.

4. Ett Österåker för arbete och sysselsättning

Målområdet syftar till att skapa jämlika möjligheter till sysselsättning och etablering på arbetsmarknaden. Avsnittet beskriver det nära sambandet mellan arbete och hälsa samt konsekvenserna av brist på sysselsättning, särskilt för unga, äldre och andra sårbara grupper. Fokus ligger bland annat på företagandets roll för tillväxt och socialt hållbar utveckling i kommunen, samt möjligheter att öka arbetstillfällena och sysselsättning genom samverkan.

5. Ett Österåker för goda levnadsvanor och meningsfull fritid

Målområdet syftar till att skapa jämlika förutsättningar för hälsosamma vanor och en meningsfull fritid genom hela livet. Fokus ligger på lika möjligheter till fysisk aktivitet, minskad psykisk ohälsa, tillgång till sexuell och reproduktiv hälsovård, minskat missbruk och vikten av att minska social isolering och främja den sociala gemenskapen.

1.7.2. Lägesbild av brottsligheten i Österåker

Sedan 2023 har det varit ett lagkrav att varje kommun ska ta fram en lokal lägesbild över brottsligheten. Innan sommaren 2024 redovisades en delrapport av lägesbilden och förslag på åtgärdsplan. Sedan dess har en arbetsgrupp på Kommunstyrelsens förvaltning fördjupat lägesbilden och tagit fram en handlingsplan för det fortsatta arbetet.

Lägesbilden visar på flera saker. Dels lyfter lägesbilden fram vikten av att arbeta med tidiga insatser, dels att det förebyggande arbetet behöver ske på tre nivåer.

De sammanfattande slutsatserna i lägesbilden är att brottsligheten succesivt minskat de senaste tio åren, och att tryggheten har ökat. Jämfört med riket och länet ligger Österåker betydligt lägre, både i antalet anmälda brott totalt och inom de olika kategorierna av brott. Det finns dock oroande trender som lägesrapporten fångar upp, bland annat går det i statistiken att se att andelen mycket unga (8–14 år) ökar både som misstänkta för brott och som utsatta för brott.

Figur 1: Tre nivåer av förebyggande insatser

Österåkers kommun har redan många grundläggande delar på plats gällande det brottsförebyggande arbetet. Men det finns även utvecklingsområden som prioriteras framåt för att komma ännu längre i det brottsförebyggande arbetet. Åtgärder som prioriteras framåt är:

- Säkerställa att kommunens verksamheter, då särskilt förskola, skola, socialtjänst, integration, Trygg i Österåker, vård- och omsorg, samt den öppna ungdomsverksamheten, arbetar systematisk med det främjande och förebyggande arbetet. Särskilt fokus ska ligga på generell våldsprevention i tidiga åldrar och tidiga riktade insatser i de fall problematik identifieras. Arbetet ska vara kunskapsbaserat och utgå från beprövade metoder.
- Stärka både den interna och externa samverkan med fokus på det brottsförebyggande arbetet. I detta arbete ska kommunen ha en samordnande roll.
- Säkerställa att de befintliga styrdokument och de politiskt antagna inriktningarna gällande det förebyggande arbetet är väl implementerade i kommunens verksamheter.
- Säkerställa att det brottsförebyggande arbetet följs upp på ett adekvat sätt och i så stor utsträckning som möjligt integreras i kommunens ordinarie processer för planering och uppföljning.

En mer detaljerad handlingsplan har tagits fram utifrån de prioriterade åtgärds punkterna. Handlingsplanen kommer att redovisas tillsammans med en fördjupad lägesbild i Kommunstyrelsen i november 2024.

2. Budgetförutsättningar inför 2025–2027

2.1. OMVÄRLDSFAKTORER

För att kunna planera och förutse utvecklingen de kommande åren är det viktigt att analysera de omvärldsfaktorer som påverkar Österåkers utveckling. Den ekonomiska situationen i världen, Europa och Sverige påverkar kommunens ekonomiska förutsättningar på både kort och lång sikt och beaktas i budgetarbetet. Antaganden och prognoser görs utifrån idag kända faktorer och ett antal framtida troliga scenarion.¹

2.1.1. Konjunkturläget

Det finns ett flertal prognosinstitut som gör prognoser över den framtida ekonomiska utvecklingen. Österåkers kommun tar framför allt hänsyn till de antaganden som Sveriges kommuner och regioner (SKR) gör rörande den ekonomiska utvecklingen, men bevakar flertalet prognoser och indikatorer, som till exempel regeringens prognoser, samt Riksbankens, Ekonomistyrningsverket (ESV) och Konjunkturinstitutets (KI) bedömningar.

Sveriges BNP har i princip stått still de senaste tre åren. Räntekänsliga delar i ekonomin har tyngt tillväxten, och Sverige befinner sig i en mild lågkonjunktur. Lågkonjunkturen har medfört hög inflation och höga räntor, vilket har slagit hårt mot ekonomin då Sverige är ett räntekänsligt land.

Inflationen har under 2024 nått Riksbankens mål om 2 procent.² I september 2024 uppmätte KPIF 1,1 procent. Under 2025 bedöms inflationen

hamna under Riksbankens inflationsmål för att stabiliseras runt 2 procent från 2026.

Då inflationen har nått målet kan Riksbanken använda penningpolitiken för att stimulera ekonomin och Riksbanken har inlett en serie räntesänkningar under 2024, vilka förväntas fortsätta 2025. I september 2024 ligger styrräntan på 3,25 procent.

Konjunkturen i Sverige prognostiseras att stärkas mot slutet av 2024. När styrräntan och inflationen sjunker förväntas hushållens konsumtion öka, tillväxten bli starkare och arbetslösheten minska. Under 2025 prognostiseras BNP att stiga med 1,9 procent och 2026 med 2,5 procent.

Bostadsmarknaden påverkades märkbart av de höga räntorna under 2023 och 2024 och tillväxten för nya lån för hushåll avtog. Inför 2025 förväntas efterfrågan på bostäder öka igen. Befolkningsökningen för riket sker dock i

¹ Källor till avsnitt 2: Konjunkturinstitutet, *Konjunkturläget september 2024*, Konjunkturinstitutet: *Konjunkturbarometern* september 2024; SKR: *Aktuell Ekonomi, Planeringsförutsättningar för åren 2024–2027*; ESV: *Prognos, statens budget och de offentliga finanserna, september 2024*; Riksbanken, *Penningpolitisk rapport, september 2024*; SCB, *Konsumentprisindex (KPI), augusti 2024*; SCB: *Arbetskraftsundersökningarna (AKU), augusti 2024*.

² Mäts i konsumentprisindex med fast ränta (KPIF)

en långsammare takt än innan lågkonjunkturen, vilket gör att uppgången för behovet av bostäder blir måttlig och att bostadspriserna förväntas stiga långsamt. Enligt svensk mäklarstatistik har priset för bostäder i kommunen fallit med cirka 15 procent sedan pristoppen våren 2022. Prisutvecklingen från augusti 2024 jämfört med augusti 2023 har uteblivit för villor, men sjunkit ungefär 10 procent för bostadsrätter. En återhållsam bostadsmarknad kan vara en förklaring till att Österåkers kommun har haft en lägre befolkningsökning än prognostiserat under 2023.

Konjunkturinstitutets barometerindikator mäter företagens och hushållens syn på ekonomin. Undersökningen för september 2024 visar på ett dystrare stämningsläge än normalt och har gjort så de senaste två åren. Bygg- och anläggningsverksamhet har ett svagare stämningsläge än normalt, men tror på att byggandet och priserna kommer öka framåt. Indikatorerna för hushållen ligger under normalläge, men visar på en mer

positiv syn på ekonomin jämfört med 2023.

Centralbanker världen över förväntas lätta på penningpolitiken framöver. Europeiska Centralbanken (ECB) sänkte räntan med 25 punkter i september och Federal Reserve i USA (Fed) följde med 50 punkter och är tydliga med att räntebanan fortsatt förväntas sänkas.

Oroligheter i omvärlden bidrar till stort mänskligt lidande och är även oroande ur ett ekonomiskt perspektiv. Kriget i mellanöstern riskerar att trappas upp ytterligare och kan ge konsekvenser på konjunkturen. Rysslands anfallskrig mot Ukraina fortsätter. Geopolitiska spänningar riskerar ge utbudsstörningar med påverkan på den globala ekonomin. Tillväxtutsikterna för Sveriges viktigaste handelspartners, däribland Tyskland, är fortsatt låg. I USA sker under hösten 2024 ett presidentval, där utfallet kan få betydelse för Europa. Flera länder bygger upp tullar och handelshinder för att främja den inhemska produktionen och då Sverige är beroende av frihandel kommer restriktionerna att ha påverkan på ekonomin.

2.1.2. Skatteunderlagsutveckling

Kommunens största inkomstkälla utgörs av skatteintäkter, vilket är cirka 80 procent av intäkterna. Skatteunderlaget påverkas av arbetslösheten, hur många som arbetar, hur mycket dessa arbetar och löneutvecklingen. Dessa nyckeltal följs upp via prognoser för arbetslöshet, sysselsättning, antal arbetade timmar och timlön, vilka ger underlag för skatteunderlagsutvecklingen kommande år.

Kommunsektorn påverkas både av skatteunderlagsutvecklingen i riket och i den egna kommunen. Skatteunderlagstillväxten för 2025 är preliminärt 4,5 procent, enligt regeringens budgetproposition 2024 beräknas utfallet

bli 3,1 procent. Arbetslösheten prognostiseras ligga kvar på samma nivå 2025, som för 2024. Arbetade timmar tros öka 0,9 procent från att ha varit oförändrad under 2024.

SKR bedömde i augusti en skatteunderlagstillväxt på 3,5 procent för 2024 och 4,9 procent för 2025.

Skatteunderlagets ökningstakt bromsades under 2024 in, eftersom arbetade timmar är oförändrade sedan 2023. Höjningen i prognosen inför 2025 och 2026 beror på en konjunkturuppgång som beräknas ge en relativ hög BNP-tillväxt, vilket i sin tur ökar antalet arbetade timmar.

Österåkers budget utgår i huvudsak från SKR:s prognos i augusti, se tabell nedan.

Tabell 1: Prognosinstituts bedömningar kring ett antal indikatorer (Procentuell förändring om inte annat anges)

SKR, 22 aug 2024	2023	2024	2025	2026	2027
BNP, kalenderkorrigerade värden	0,1	0,7	2,7	2,6	2,0
Sysselsättning, arbetade timmar*	1,4	0,0	1,4	1,5	1,0
Arbetslöshet, procent av arbetskraft 15–74 år	7,6	8,2	8,2	7,9	7,7
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	3,8	4,0	3,5	3,3	3,3
Timlön, Nationalräkenskaperna	3,8	3,8	3,2	3,3	3,3
Inflation, KPIF	6,0	1,9	1,7	1,9	2,0
Inflation, KPI	8,5	2,9	0,6	1,7	2,1
Styrränta värde vid årets slut	4,00	3,00	2,25	2,25	2,30
Skatteunderlagsprognos augusti	4,9	3,5	4,8	4,1	4,2
Skatteunderlagsprognos april	5,1	2,9	4,8	4,1	4,0

Fortsättning nästa sida.

ESV, 17 sep 2024	2023	2024	2025	2026	2027
BNP, kalenderkorrigerade värden	-0,1	0,7	2,0	2,7	1,6
Sysselsättning, arbetade timmar*	1,4	0	0,9	0,4	0,3
Arbetslöshet, procent av arbetskraften 15–74 år	7,7	8,2	7,6	7,5	7,5
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	3,7	3,9	3,6	3,6	3,6
Inflation, KPIF	6,0	2,0	1,9	2,0	2,0
Inflation, KPI	8,5	2,8	0,1	2,0	2,0
Styrränta vid årets slut	4,00	2,75	2,25	2,25	2,25
Skatteunderlagsprognos september	4,8	4,2	4,4	4,2	4,6
Riksbanken, 25 sep 2024	2023	2024	2025	2026	2027
BNP, kalenderkorrigerade värden	-0,1	0,8	2,1	1,6	-
Sysselsättning, arbetade timmar*	1,4	-0,1	0,6	1,2	.
Arbetslöshet, procent av arbetskraften 15–74 år	7,7	8,4	8,4	8,0	.
Timlön, Nationalräkenskaperna	3,8	4,1	3,6	3,6	.
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	3,8	3,9	3,6	3,6	.
Inflation, KPIF, årsgenomsnitt	6,0	1,7	1,6	1,9	.
Inflation, KPI, årsgenomsnitt	8,5	2,7	0,4	1,7	.
Styrränta, kvartalsmedelvärden vid årets slut	4,0	3,11	2,25	2,25	.
KI, 26 sep 2024	2023	2024	2025	2026	2027
BNP, kalenderkorrigerade värden	-0,1	0,7	2,0	2,8	1,9
Sysselsättning, arbetade timmar*	1,4	1,7	2,0	2,2	2,0
Arbetslöshet, procent av arbetskraften 15–74 år	7,7	8,3	8,2	7,8	7,4
Timlön, Nationalräkenskaperna	3,9	4,2	3,4	3,5	3,4
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	3,8	4,0	3,6	3,5	3,5
Inflation, KPIF, årsgenomsnitt	6,0	1,8	1,4	1,8	2,0
Inflation, KPI, årsgenomsnitt	8,5	2,8	-0,3	1,5	2,5
Styrränta vid årets slut	4,0	3,0	1,75	2,0	2,25
Regeringen, 13 sep 2024	2023	2024	2025	2026	2027
BNP, kalenderkorrigerade värden	0,1	0,9	2,8	2,9	2,2
Sysselsättning, arbetade timmar*	1,4	0,0	0,9	1,0	0,9
Arbetslöshet, procent av arbetskraften 15–74 år	7,7	8,3	8,3	7,9	7,6
Inflation, KPIF, årsgenomsnitt	6,0	1,9	1,7	2,0	2,0
Inflation, KPI, årsgenomsnitt	8,5	2,8	0,9	1,4	2,1
Styrränta	3,46	3,66	2,57	2,00	2,00
Skatteunderlagsprognos september**	5,0	3,1	4,5	5,0	5,1
Skatteunderlagsprognos april	4,5	3,7	4,7	5,0	5,1

*Kalenderkorrigerade värden **Regeringens fastställda uppräkningsfaktorer för 2024 och 2025

2.1.3. Arbetsmarknad

Den rådande lågkonjunkturen har fört med sig en ökad arbetslöshet och en minskad sysselsättning. Antalet lediga platser, varsel och svag efterfrågan i ekonomin under 2024 indikerar att arbetsmarknaden är fortsatt svag. I augusti 2024 uppgick det säsongsrensade och utjämnade arbetslöshetsstalet till 8,4 procent.

2025 förväntas arbetsmarknaden gradvis återhämta sig, i takt med att efterfrågan i ekonomin tar fart, även om arbetslösheten är fortsatt hög. Folkbokföringen av ukrainare som befunnit sig i Sverige i över två år bidrar till att sysselsättningen ökar något, men totala uppgången i sysselsättningen är dämpad. Arbetslösheten förväntas öka till 8,5 procent 2024, innan den åter börjar sjunka under 2025.

I Österåker var 1 068 personer inskrivna och utan sysselsättning hos Arbetsförmedlingen i augusti 2024, vilket

är en ökning med 11,5 procent (109 personer) från föregående år. Jämfört med augusti 2023 har antalet personer som varit arbetslösa i över 6–12 månader ökat med 7,2 procent (cirka 40 personer). Antalet personer som varit utan arbete i mer än 12 månader ligger oförändrat på 535 personer.

I Österåker låg arbetslösheten på 4,3 procent i augusti 2024. I länet och riket ligger arbetslösheten betydligt högre än i Österåker. Länet har en arbetslöshet på 7,0 procent och riket på 6,8 procent. Bland utrikesfödda är arbetslösheten 9,4 procent i Österåker, vilket är lägre än både länet (12,8 procent) och riket (15,2 procent). Arbetslösheten bland unga vuxna 18–24 år är 5,7 procent i Österåker, vilket även det är lägre än länet (7,6 procent) och riket (8,4 procent).

2.2. LOKALA FÖRUTSÄTTNINGAR

Liksom globala och nationella faktorer har effekter på kommunens utveckling och förutsättningar, har lokala och regionala omständigheter stor påverkan på en kommun. I ett lokalt och regionalt perspektiv kan det handla om faktorer som samhällsutveckling, bostadsbyggande och demografiska förändringar.³

2.2.1. Strategisk samhällsutveckling

Kommunens översiktsplan *Stad, skärgård och landsbygd – Översiktsplan för Österåkers kommun 2040* är en del av en långsiktig strategisk planering och anger viljeinriktningen avseende mark- och vattenanvändning. Översiktsplanen är ett viktigt underlag för kommunens planering och prioriteringar. I april 2024 antogs kommunens planeringsstrategi, som dels är en uppföljning av översiktsplanen, dels pekar ut det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Arbetet med en ny översiktsplan påbörjas under 2025.

2.2.2. Sverigeförhandlingen – Roslagsbanan in till city

Österåker ingår i Sverigeförhandlingen, för förbättrad kollektivtrafik och ökad tillgänglighet i Stockholmsregionen. För Österåkers del innebär det att Roslagsbanan förlängs till Stockholm City via Odenplan. I nuvarande översiktsplan och den efterföljande planeringen så ligger fokus på utveckling av kommunens centrala delar och Roslagsbanans stationsnära lägen. Totalt innebär det att cirka 7000 bostäder ska tillkomma från 2018 fram till 2035 genom upprättande och genomförande av program och detaljplaner för bland annat Åkersberga stad, Hacksta-Berga, Åkers Runö, Täljö-Gottsunda och Kanalstaden.

Deltagande kommuner och regionen har kommit överens om att tidigarelägga delar av de initiala delarna av utbygganden av Roslagsbanan till city. Kommunen finansierar sin del av värdeåterföring genom bidrag från exploitörer i de projekt som bedöms ha störst nyttoeffekt av utbyggnaden. Kommunen har gjort en avsättning i balansräkningen för kommunens åtagande.

³ Källa till avsnittet: SCB och Österåkers befolkningsprognos 2024, gjord av Sweco våren 2024

2.2.4. Bostadsbyggande

För att kunna möta behovet av nya bostäder de närmaste tio åren, i takt med att länets befolkning växer, gör samhällsbyggnadsförvaltningen antaganden om kommande nybyggnationer i samband med framtagande av kommunens befolkningsprognos.

En majoritet av bostadsbyggandet planeras i kommunens västra delar, genom bland annat utveckling av områden Hagby Äng och Kulle, Åkers Runö och Piltorget. I slutet av planperioden planeras utveckling av Täljö-Gottsunda. I delområdet Österskär byggs Västra Kanalstaden ut och i Svinningeområdet väntas viss utbyggnad ske under hela planperioden.

Från 2026 planeras en utveckling av de centrala delarna av Åkersberga.

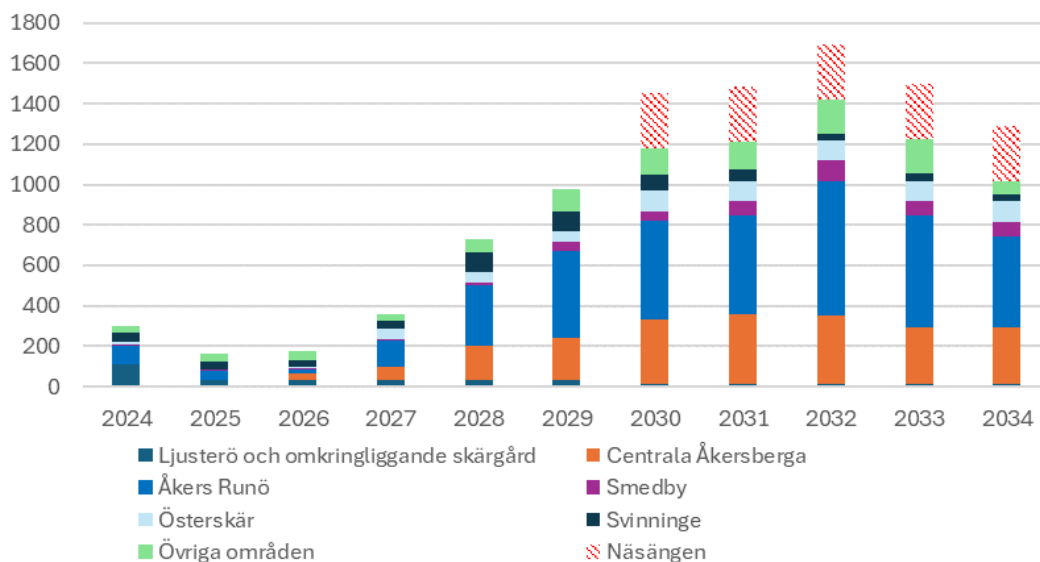
Diagram 1 visar bostadsbyggnadsprognosen fram till 2034.

Lågkonjunkturen påverkar byggplanerna på kort sikt.

För 2024 prognostiseras omkring 300 bostäder vara klara för inflyttning. Per sista augusti 2024 var 250 bostäder inflyttningsklara, exempelvis flerbostadshus i Täljöviken, samt bostäder i Ljusterö Skärgårdsby.

Byggprognos från januari 2024 visar på en låg byggtakt 2025 och 2026 på grund av lågkonjunkturen. Från 2026 och framåt förväntas byggtakten successivt öka.

Diagram 1: Nybyggnationsprognos Österåkers kommun 2024–2034. Antal bostäder

Fotnot: Detaljplan för Näsängen är överklagad i Mark- och miljödomstol vilket gör förut-sättningarna för om/när projektet realiserar mycket osäkra.

2.2.5. Demografiska förändringar

Befolkningsutvecklingen har stor betydelse för kommunen, eftersom den påverkar behov och efterfrågan av kommunala tjänster, men även storleken på skatteintäkter, generella statsbidrag och det kommunala utjämningsystemet. Befolkningsstillväxten står i stark relation till byggande och färdigställande av bostäder.

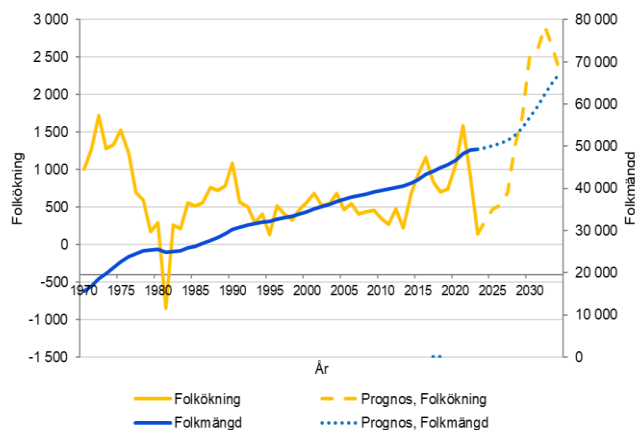
Som diagram 2 visar har Österåkers kommun haft en stadig befolkningsutveckling sedan 70-talet, med ett genomsnitt på närmare 900 personer årligen för den senaste tioårsperioden.

Under 2023 avtog den starka tillväxten och befolkningsökningen stannade på 144 personer. Inledningsvis har befolkningsökningen för 2024 varit svag, och till och med negativ, men trenden vände under slutet av andra kvartalet och befolkningen ökade.

Vid Rysslands anfallskrig mot Ukraina aktiverade EU massflyktsdirektivet, vilket innebar att ukrainare fick tidsbegränsat uppehållstillstånd. De berörda personerna hanterades via Migrationsverket och räknades inte in i folkbokföringen. Från juni 2024 ändrades förutsättningarna, och ukrainare som vistats i Sverige i över två år fick rätt att folkbokföra sig.

Befolkningsökningen i Österåker 2024 sammanfaller med ukrainares möjlighet att folkbokföra sig i kommunen, vilket visas som en ökad invandring i befolkningsstatistiken.

Diagram 2: Folkmängd och befolkningsökning i Österåkers kommun 1970–2023, prognos 2024–2033

Under det gångna året finns statistik som visar att omkring 170 personer från Ukraina har folkbokfört sig i kommunen och att fler kan komma att göra det. Antalet inskrivna hos Migrationsverket enligt massflyktsdirektivet var omkring 380 vid årsskiftet 2023/2024. Vid sista augusti 2024 var motsvarande siffra omkring 250 personer.

Från första november 2024 förändras reglerna kring folkbokföring i och med beslutet av Socialförsäkringsutskottets betänkande 2024/25: Sju5 - Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd, vilket bland annat innebär att personer från Ukraina kan folkbokföra sig redan efter 12 månader i stället för nuvarande 24 månader. Förvaltningen kommer fortsatt att bevaka frågan framåt, då detta kan påverka flera av kommunens verksamheter på olika sätt.

Befolkningen växer under 2024, men i en lägre takt än genomsnittet för de senaste tio åren. Befolkningstillväxten står i stark relation till nyproduktion. Enligt Österåkers befolkningsprognos, framtagen av Sweco våren 2024, prognostiseras befolkningen att öka med cirka 310 personer under 2024, vilket är en befolkningsökning motsvarande 0,6 procent. I prognosen för 2024 ingår dock ingen ökad invandring från Ukraina.

Prognosen beräknar att 438 barn kommer att födas under 2024 och 364 personer kommer att avlida, vilket ger ett födelsenetto om 73 personer. Prognosen beräknar att 3 137 personer kommer flytta till Österåker och att 2 901 kommer flytta härifrån. In- och utflytt beräknas tillsammans ge ett tillskott på 236 invånare.

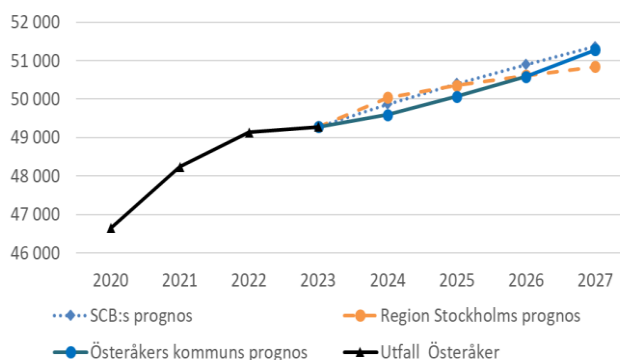
Fram till sista augusti bidrog födelsenettet och flyttnettot till ett tillskott i befolkningen på 76 respektive 215 personer. Det har flyttat in cirka 90 fler än prognos och cirka 30 fler har flyttat ut från Österåker än prognostiserats. Det har fötts cirka 10 färre barn än prognos och cirka 40 personer färre har avlidit.

Befolkningsprognosen är baserad på kommunens nybyggnationsprognos och

på att cirka 60 procent av nybyggnationerna står klara under året. Sweco har dessutom justerat prognosmodellen och kompletterat med en utglesning av invånare med bakgrund i den senaste tidens svaga befolkningsutveckling. SCB gör vart tredje år en översyn av sina antaganden, som exempelvis migration och barnafödande. I den nationella prognosen har SCB skruvat ner antagandena kring barnafödande, men i kommunens prognos har ingen hänsyn tagits till det lägre antagandet kring barnafödande som gjorts på riksnivå.

Både SCB och region Stockholm gör prognoser för kommuner, men i dessa prognoser tas ingen hänsyn till specifika byggplaner i kommunen. Utfallen i prognoserna kan därför skilja sig betydande mot det faktiska utfallet under byggintensiva perioder. På kort sikt är SCB, Region Stockholm och Österåkers prognos snarlika för kommunens befolkningsutveckling, men på längre sikt har Österåker en starkare prognos med koppling till de många byggplaner som finns i kommunen, samt till viss del av det minskade barnafödandet som övriga prognosmakare dragit ner något.

Diagram 3: Utfall samt prognos över befolkningen i Österåkers kommun 2020–2027.

För 1–5-åringar skiljer sig Österåkers prognos mot SCB:s och Regionens, vilket bland annat beror på SCB:s nedrevidering av barnafödandet. Utfallet för första halvåret 2024 visar på något färre födda barn jämfört med åren 2019–2023. Det kan indikera att årsprognosen för 2024 gällande födda barn kan bli något lägre än prognostiserat.

Enligt kommunens befolkningsprognos beräknas Österåkers kommun att växa med cirka 2 000 invånare under åren 2023–2027, det vill säga med ungefär 500 personer per år i genomsnitt, där nästkommande år väntas vara svagare än tillväxten övriga år.

Enligt befolkningsprognosen sker stora förändringar främst i åldersgruppen 80 år och äldre. Denna åldersgrupp ökar med 35 procent mellan 2023 och 2027. De yngre pensionärerna, 65–79 år beräknas minska något under de kommande åren, medan de som befinner sig i förvärvsarbetande ålder, här definierad som 20–64 år, beräknas öka med 4 procent under samma period.

Diagram 4: Utfall samt prognos över 1–5-åringar i Österåkers kommun 2020–2027.

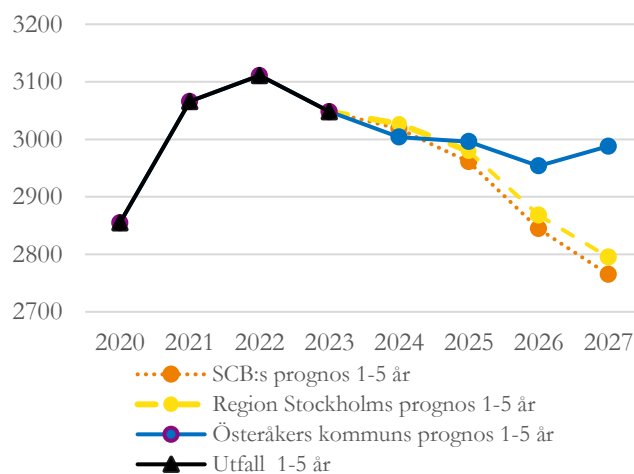
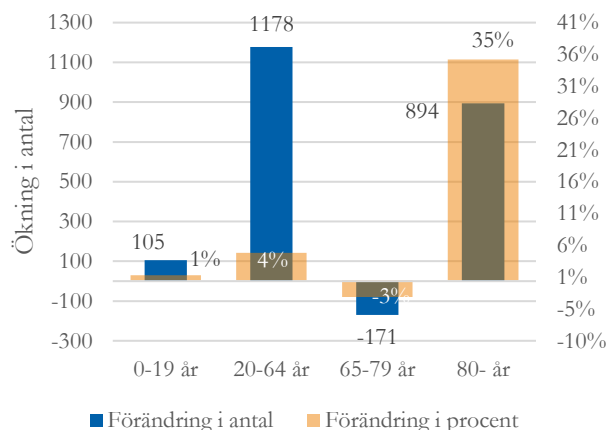

Diagram 5: Prognos av förändring av antal invånare i olika åldersgrupper mellan 2023 och 2027

Tabell 2: Antal personer i olika åldersgrupper, utfall 2021–2023, prognos 2024–2027

Befolkning, utfall och prognos	Utfall			Prognos				Differens mellan 2023–27
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
Nyfödda 0 år	510	480	465	469	480	492	503	38
Förskola 1–5 år	3 066	3 111	3 048	3 004	2 996	2 954	2 988	-60
Grundskola 6–15 år	6 504	6 587	6 548	6 598	6 653	6 699	6 747	199
Gymnasium 16–19 år	2 685	2 741	2 732	2 666	2 631	2 654	2 660	-72
Förvärvsarbetare 20–64 år	26 661	27 235	27 364	27 605	27 853	28 155	28 542	1178
Äldre:								
65–79 år	6 676	6 655	6 552	6 405	6 378	6 338	6 381	-171
80-w år	2 132	2 329	2 573	2 845	3 079	3 299	3 467	894
90-w år	321	336	347	365	380	415	457	110
Hela befolkningen	48 234	49 138	49 282	49 592	50 069	50 591	51 288	2006
Förändringar mellan år, procent	3,4%	1,9%	0,3%	0,6%	1,0%	1,0%	1,4%	4%
Förändringar mellan år, antal	1 590	904	144	310	477	522	696	

Källa: SCB, samt Österåkers befolkningsprognos 2024, gjord av Sweco våren 2024

Givet att befolkningsutvecklingen följer prognosen för 2024 skulle det innebära följande förändringar för verksamheternas respektive målgrupper under verksamhetsåret 2025:

- Förskolebarn (1–5 år) minskning om cirka 10 barn
- Grundskolan (6–15 år) ökning om cirka 50 elever
- Gymnasieskolan (16–19 år) minskning om knappt 40 elever

Målgruppen för äldreomsorg (över 65 år) ökar med cirka 200 personer, där gruppen 65–79 år väntas minska med ett 30-tal personer, medan gruppen 80 år

och äldre står för en ökning om 230 personer.

2.2.6. Demografisk försörjningskvot

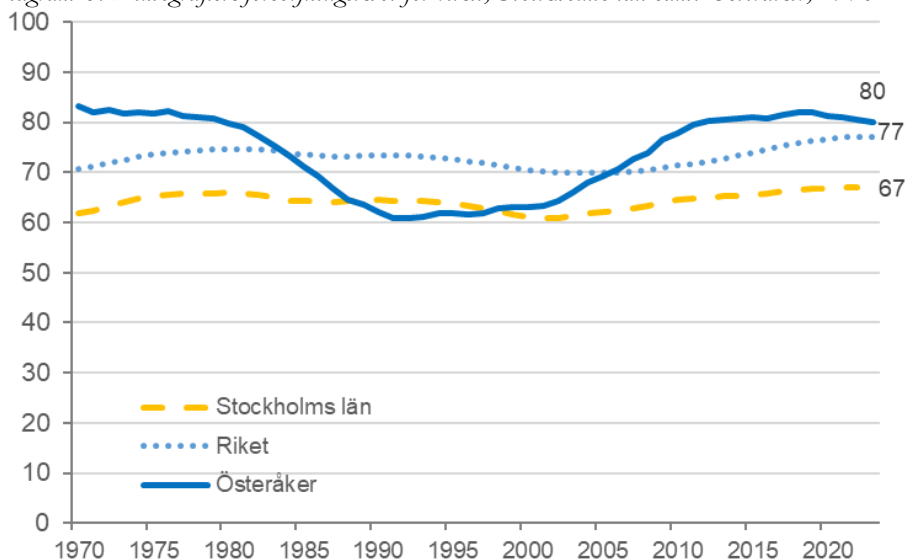
Det kommunalekonomiska utjämningsystemet tar bland annat hänsyn till demografiska aspekter. Hur fördelningen och utvecklingen ser ut mellan olika åldersgrupper i Österåker, och i riket, har därför betydelse för vad utfallet blir i det kommunala utjämnings-systemet.

Den demografiska försörjningskvoten, eller beroendekvoten som den också kallas, är ett enkelt mått för att beskriva åldersstrukturen i till exempel en kommun. Så kallade icke-produktiva grupper i befolkningen jämförs med så kallade produktiva grupper och ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är det positivt att ha en låg försörjningskvot. Dessa grupper kan konstrueras på olika sätt, men ofta räknas barn och unga 0–19 år, samt de som är äldre än 65 år, som icke-produktiva.

Den produktiva gruppen är den åldersgrupp där andelen förvärvsarbetare i regel är hög, i denna jämförelse 20–64 år.

Sedan 2005 har Österåker en försörjningskvot som är högre än i både länet och riket, se Diagram 6. För Österåker var den totala demografiska försörjningskvoten 80 december 2023, vilket betyder att 100 personer i åldern 20–64 år ska försörja 80 personer, fördelat på 47 barn och unga, samt 33 personer som är äldre än 65 år. Både rikets (77) och länets (67) försörjningskvot är lägre än Österåkers. Sammantaget beräknas en relativt konstant försörjningskvot för Österåker under prognosperioden.

Diagram 6: Demografisk försörjningskvot för riket, Stockholms län samt Österåker, 1970–2023.

3. Kommunkoncernen

Vid inledningen av 2024 bildades Österåkers Stadshus AB. Syftet med bolaget är att som moderbolag äga och förvalta aktier i Österåkers kommuns hel- och delägda bolag. Bolaget ska förstärka och tydliggöra Österåkers kommuns styrning över dotterbolagen i en för kommunen önskvärd riktning, både i förhållande till kommunens vision och de övergripande målen.

Kommunens hel- och delägda bolag, som ingår i kommunkoncernen, består av Österåkers Stadshus AB, Armada Fastighets AB, del i Roslagsvatten AB samt del i Kommunalförbundet Norrvatten. Bolagens räkenskaper följs årligen upp genom sammanställda räkenskaper i delårsrapporten, samt i årsredovisningen. 2024 är första året som Norrvatten konsolideras i kommunens rapportering.

Armadas uppdrag är att tillhandahålla verksamhetslokaler och bostäder. Soliditeten per årsbokslutet 2023 uppgick till 9,3 procent. Armadas budgeterade resultat för 2025 uppgår till 0 mnkr, med anledning av att bolaget beräknas hantera väsentliga kostnadsökningar under året. Kostnadsökningarna består bland annat av höjda fjärrvärmepriser och nytt driftsavtal med högre kvalitet för verksamheten. Beräknade kostnadsökningar består även av ökade räntekostnader med anledning av att ett stort lån, bundet till låg ränta, förfaller och ska förhandlas om till aktuella räntenivåer. Investeringsvolymen för 2025 beräknas till cirka 160 mnkr, vilket bedöms finansieras av bolagets egna medel.

Roslagsvatten uppdrag är att säkerställa tillgången på vatten, avloppsrening och avfallshantering för invånarna. I Roslagsvattens budget för 2024–2026 är målsättningen att alla bolag ska ha en soliditet på minst 5 procent och 2023 uppgick soliditeten till 4,6 procent. I budgeten för 2024–2026 kommer soliditeten fortsätta att minska på grund av flera lån och låga resultat. Bolaget har en stor andel lån med rörliga räntor och räntekänsligheten är stor. Resultatet är budgeterat till -8,4 mnkr för 2024, samt 10,9 mnkr respektive 25,6 mnkr för åren 2025 och 2026. Österåkers andel av bolaget uppgår till 43,9 procent. Roslagsvatten har planerat för relativt höga investeringar, framför allt kopplat till det nya reningsverket i Margretelund, där investeringarna planeras till 307 mnkr 2024 och 307 mnkr respektive 170 mnkr 2025 och 2026. Bolaget behöver därmed

ta upp nya lån, där kommunen går i borgen.

Norrvattens uppdrag är att förse invånarna med dricksvatten. Norrvattens har i budget 2024 med plan 2025–2026 budgeterat resultatet till 0 mnkr för åren 2024–2026 med utgångspunkt i att förbundet ska vara självförsörjande. I resultatet ingår en beräknad avgiftshöjning för 2024. Soliditet, exklusive ansvarsförbindelse, sjunker från 9,3 procent i utfallet för 2023 till 7,9 procent i budgeten för 2024. Österåkers andel av förbundet är 3,65 procent.⁴ Investeringar planeras med 363,7 mnkr 2024, samt 555,6 mnkr respektive 568,1 mnkr 2025 och 2026. Den huvudsakliga finansiering för investeringarna sker via ägarlån från medlemskommunerna. Österåkers kommun finansierar sin del via egna medel.

⁴ Andel per 2023-12-31. Kommunens ägarandel beror på förbrukning vilket medför att den kan variera över åren.

4. Kommunens ekonomiska förutsättningar för perioden 2025–2027

4.1. EKONOMISK UTVECKLING

En god ekonomi är en förutsättning för att bedriva en bra och kvalitativ verksamhet. Österåkers kommun har en robust och effektiv ekonomi som med god ekonomisk hushållning och med uppfyllda finansiella mål, haft starka resultat under de senaste åren.

Kommunens resultat har under de senaste fyra åren (2020–2023) uppgått till 6,6 procent i genomsnitt av skatter och bidrag. Det ackumulerade balanskravsjusterade resultatet för samma period uppgick till cirka 770 mnkr och cirka 46 mnkr avsattes till resultatutjämningsreserv, vilket ger kommunen en total avsättning i RUR om 225 mnkr.

Soliditet är mättet på kommunens långsiktiga finansiella utrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med det egna kapitalet och har haft en positiv trend sett över en längre period. Soliditeten i balansräkningen uppgår för 2023 till 50,3 procent. Den faktiska soliditeten, inklusive pensionsåtaganden, uppgår till 32,9 procent.⁵

Budget för 2025 är upprättad utifrån kommunens finansiella mål. Den bygger på SKR:s prognos per augusti, bibehållen skattesats om 16,60 öre per skattekrona och kommunens befolkningsprognos.

Diagram 7: Ekonomiskt resultat och budget, balanskravsjusterat

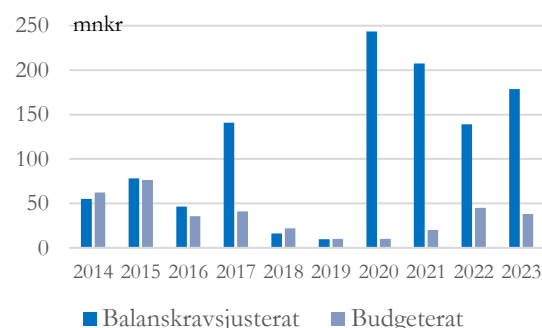
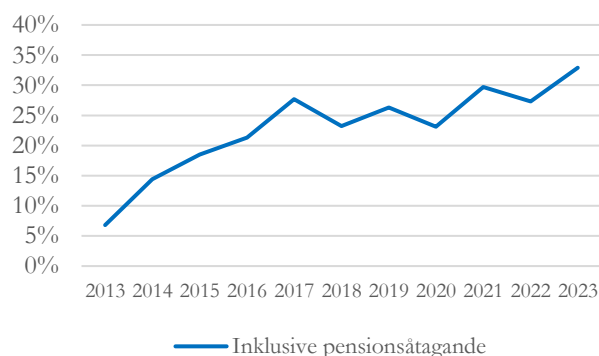

Diagram 8: Soliditet inklusive pensionsåtagande

⁵ Läs mer i kommunens Årsredovisning 2023, avsnitt 1.1 ”Översikt över verksamhetens utveckling”.

4.2. KOMMUNENS INTÄKTER

Kommunens intäkter består i huvudsak av skatteintäkter. Utöver det tar kommunen del av det kommunala utjämningsystemet och av statsbidrag. Vissa verksamheter är avgiftsbelagda och renderar en viss intäkt. Detta behandlas under avsnitt 5 och avsnitt 13.

Till grund för beräkningarna i budget ligger kommunens och rikets preliminära skatteunderlag för 2023, uppräknat enligt SKR:s augustiprognos för 2024 och 2025. Utöver det ingår även 2025 års beräknade bidrag och avgifter i utjämningsystemet, skattesatsen för 2025, kommunens egen befolkningsprognos med beräkning om 49 600 invånare per 1 november och andra lokala faktorer.

4.2.1. Skatteintäkter

Skatteintäkter utgör den stora intäktsmassan för kommunen och är direkt beroende av hur kommuninvånarnas beskattningsbara förvärsinkomster utvecklas. Den främsta delen utgörs av löner och pensioner, vilka förväntas ha en dämpad utveckling 2024 med anledning av ett försämrat läge på arbetsmarknaden. Regeringen har fastställt en prognostiserad uppräkningsfaktor för skatteunderlaget gällande 2024 och 2025, vilket innebär en ökningstakt med 3,1 respektive 4,5 procent. SKR:s bedömning av uppräkningsfaktorerna i augusti är något högre och uppgår för närvarande till en ökning på 3,5 procent för 2024 och 4,8 procent för 2025. Uppräkningsfaktorerna styr de preliminära förskottsbetalningarna av skatteintäkter för 2025. En förändring av uppräkningsfaktorn med en procentenhet för Österåker innebär att skatteintäkterna förändras med cirka 23 mnkr.

4.2.2. Utjämningsystemet

Utgjämningsystemets syfte är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar mellan landets kommuner för att garantera

invånarna likvärdig kommunal service. Det är stora skillnader i skattekraft och mellan befolkningens behov av service i olika delar av landet. Systemet skapar likvärdiga ekonomiska förutsättningar för att kunna tillhandahålla service, oberoende av skattekraft och kostnader som inte går att påverka.

- *Inkomstutjämnningen* räknas ut efter skattekraft, och är statligt finansierad till 95 procent. De 15 kommunerna med högst skattekraft betalar en avgift. Resterande 275 kommuner får ett bidrag. Österåker erhåller bidrag i inkomstutjämnningen.
- *Kostnadsutjämnningen* är till för att utjämna strukturella behov. Den är mellankommunal och utjämnar för skillnader i behov som kan bero på demografi, geografi eller socioekonomiska förutsättningar. Österåker erhåller bidrag i kostnadsutjämnningen.
- *Regleringsposten* utgör skillnaden mellan det generella statsbidraget (anslag för kommunalekonomisk utjämnning) och kommunernas anspråk utifrån ovanstående delar. Regleringsposten, som kan vara såväl positiv som negativ, fördelas lika till kommuner. Regleringsposten påverkas av ändrade statsbidrag mellan åren, men också av hur kostnaden för inkomstutjämningsystemet förändras.

Utfallet i utjämningsystemet påverkas inte av nivån på skattesatsen.

LSS-utjämningsystemet är likt kostnadsutjämnningen en mellankommunal utjämnning. Dock ingår det inte som en del i det kommunalekonomiska utjämningsystemet, eftersom det inte har gått att hitta opåverkbara faktorer som samvarierar med kostnader för LSS. Därför ligger det i ett separat system, men syftet är detsamma. Österåker betalar en avgift i LSS-utjämnningen.

En statlig översyn av utjämningsystemet inleddes under 2023 och redovisades i juli 2024. Syftet med översynen är att säkerställa att den kommunalekonomiska utjämnningen faktiskt ger kommuner och regioner likvärdiga ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla välfärd och annan kommunal service, trots skillnader i skattekraft och strukturella förutsättningar. Österåker får idag del av utjämningsystemet, framför allt på grund av den demografiska sammansättningen i kommunen. Slutsatserna i utredningen påverkar de ekonomiska förutsättningarna negativt för

Österåker, som anses ha en gynnsammare struktur relativt riket.⁶ Senast 8 november 2024 ska kommunen inkommit med remissvar på utredningen.

4.2.3. Statsbidrag

Staten ger kommuner både generella och riktade statsbidrag. De generella statsbidragen ryms inom utjämningsystemet och används i huvudsak för att finansiera den delen för inkomstutjämnning och strukturbidrag. Riktade statsbidrag är örönmärkta för ett särskilt ändamål. Flera av dessa är betydande bidrag som bland annat hanteras av Skolverket, Socialstyrelsen och Migrationsverket. De flesta betalas inte ut per automatik, utan måste sökas. En del statsbidrag söks och redovisas av huvudman/utförare och en del söks och redovisas av respektive nämnd och Kommunstyrelsen. Det finns en osäkerhet kring uppskattningen av statsbidragens storlek inför budget 2025, liksom tidigare år, då ett flertal av statsbidragen är sökta men ej beslutade. Bidrag söks också kontinuerligt under året.

⁶ Läs mer om förslaget i Nätt och jämnt SOU 2024:50

4.3. KOMMUNENS UTGIFTER OCH OMKOSTNADER

Kommunens kostnader består till största del av personalkostnader och köp av verksamhet. I avsnittet redogörs för kommunens prisutveckling, personalkostnader, pengnivåer för 2025, pensionskostnader och overhead (OH). Kostnader kopplade till nämndernas specifika verksamheter redovisas i avsnitt 5 och avsnitt 13.

4.3.1. Prisutveckling och personalomkostnader

Indexuppräknings för 2025 är generellt 2,4 procent för pris- och löneökningar. Dessutom ger sänkningen i PO-påslaget, se nedan, en positiv effekt och ytterligare utrymme för verksamheterna. I budget 2025 kompletteras den generella indexuppräknings från direktivet med kompensation för prisökningar. I direktivet kompenserades nämnderna för lönerelaterade kostnadsökningar om 3,5 procent från april 2025. Det är viktigt att komma ihåg att budgeten inte är styrande för nivån i löneöversynen. Det är endast ett tillvägagångssätt för att helt eller delvis kompensera för nämndernas tillkommande kostnader.

Taxor, avgifter och försäljning av tjänster, räknas generellt upp med 2 procent, men kan avvika beroende på verksamhetsområde. För verksamhet som inte är pengfinansierad har en generell effektivisering beräknats till 0,5 procent.

Kommunens kostnader för pension minskar under 2025, läs mer under avsnitt 4.3.3 Pensionskostnader. Med anledning av detta justeras personalomkostnaderna inför 2025 ned och beräknas till 41,4 procent för anställda upp till 65 år. För anställda som vid årets ingång fyllt 65 år beräknas nivån till 15,81 procent. För anställda som vid årets ingång är 19–23 år beräknas nivån till

40,17 procent. För att behålla kommunens konkurrensneutralitet ska PO-påslaget täcka arbetsgivaravgifter, avtalsförsäkringar och avtalspensioner.

SKR förhandlade under våren 2024 om samtliga sex områden för huvudöverenskommelser. Huvudöverenskommelsen (HÖK) innehåller förhandlingsprotokoll, löneavtal och allmänna anställningsvillkor, samt förslag till lokalt löneavtal (LOK). De tecknade avtalen för huvudöverenskommelserna mellan SKR och Kommunal, Vårdförbundet, Läkarförbundet, Sveriges Lärare och Allmän Kommunal Verksamhet (Vision, Akademikerförbundet SSR, Ledarna) tecknades som ettåriga avtal och gäller fram till 2025-03-31. Med AkademikerAlliansen (SACO-förbunden) tecknades återigen ett tillsvidareavtal. Huvudöverenskommelserna som tecknades med Kommunal, Vårdförbundet, Läkarförbundet, Sveriges Lärare och Allmän Kommunal Verksamhet innehöll ett garanterat utfall om 3,3 procent för avtalsrörelsen 2024. AkademikerAlliansens avtal tecknades fortsatt som nivåöst. Då samtliga av dessa avtal förhandlas om även inför 2025 är det osäkert vilka förutsättningar som gäller framåt.

4.3.2. Pengnivåer

Nämnderna har tagit fram peng för olika verksamheter enligt Kommunstyrelsens direktiv och anvisningar. Pengen ska gälla för både den egenutförda verksamheten och de externa utövarna. Pengnivåer för olika verksamheter redovisas som bilagor. Peng för olika verksamheter höjs enligt nedan:

Förskola 1–2 år	2,8 %
Förskola 3–5 år	2,8 %
Pedagogisk omsorg	2,8 %
Grundskola F-klass	2,8 %
Grundskola årskurs 1–3	2,8 %
Grundskola årskurs 4–9	3,5 %
Vård och omsorg	2,4 %
Musikskola	2,4 %

Gymnasiepeng styrs till största del av länsprislistan, vilken beräknas höjas med 2,8 procent. Peng inom vuxenutbildning styrs av den gemensamma prislistan inom KCNO och varierar mellan olika kurser och program.

4.3.3. Pensionskostnader

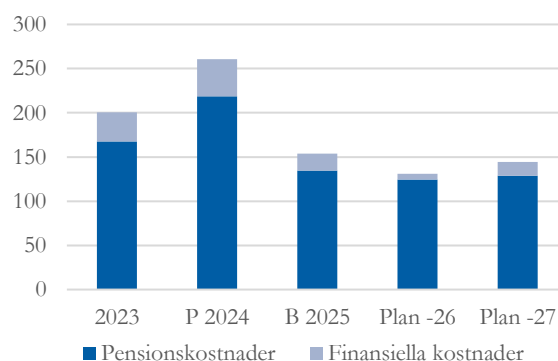
Kommunens totala pensionskostnader består i huvudsak av pensionsutbetalningar för pensionärer, individuell del för nuvarande anställda, samt avsättningar för förmånsbestämd pension. Särskild löneskatt inkluderas i alla tre delar. Den höga inflationen har

haft stor betydelse för kommunens pensionskostnader under 2023 och 2024.

I takt med att inflationen har fallit fastställs prisbasbeloppet (PBB) för 2025 till 58 800 kr, en ökning med 2,6 procent. Prisbasbeloppet ligger bland annat till grund för värdesäkring av intjänad pension och får kostnadseffekt på alla delar inom kommunens totala pensionskostnader.

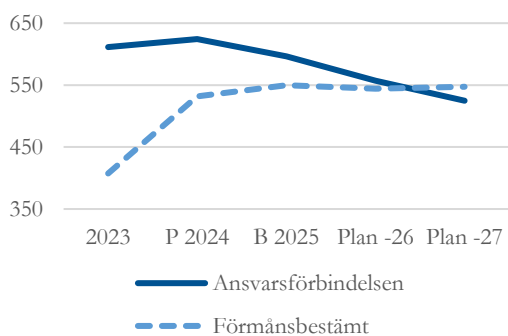
Inkomstbasbeloppet (IBB) för 2025 fastställs av pensionsmyndigheten i november 2024. Pensionskostnaderna är beräknade med en prognostiserad ökning av IBB på cirka 3,9 procent. IBB påverkar den förmånsbestämda ålderspensionen och används för att beräkna vilka individer som har rätt till förmånsbestämd ålderspension. En eventuell större höjning av IBB ger lägre kostnader för den förmånsbestämda delen eftersom färre individer då antas tjäna över 7,5 IBB och därmed vara berättigade till ett högre pensionsintjänande.

Diagram 9: Pensionskostnader inklusive löneskatt (mkr)

Ansvarsförbindelsen är en pensionsförpliktelse (inklusive löneskatt) som är intjänad före 1998, men som inte är upptagen som en skuld i kommunens balansräkning.⁷ Förpliktelsen uppgick vid delårsbokslutet 2024 till cirka 640 mnkr. För att lindra den ekonomiska belastningen under de år då pensionsutbetalningarna ökar kraftigt har Österåkers kommun reserverat medel motsvarande hela pensionskulden före 1998 i form av ansvarsförbindelsen under eget kapital i balansräkningen. Hela pensionskostnaden, inklusive löneskatt, avseende utbetalningar från ansvarsförbindelsen om cirka 50 mnkr har beräknats i kommunens driftbudget. Av diagrammet nedan framgår prognostiserad minskning av ansvarsförbindelsen i takt med årliga utbetalningar. 1 januari 2023 trädde en modernisering av det kommunala

Diagram 10: Pensionsskuld, inklusive löneskatt (mnkr)

⁷ Enligt 6 kap. 4 § LKBR ska förpliktelser att betala pensionsförmåner som intjänats före år 1998 inte tas upp som en skuld eller avsättning. Enligt 5 kap. 4 § LKBR ska

pensionssystemet i kraft. Det nya avtalet AKAP-KR är helt avgiftsbestämt och det är med anledning av detta en utplaning sker i utvecklingen av förmånsbestämd del inom pensionskulden för budget- och planår

4.3.4. Overhead

Overhead (OH) är ett samlat begrepp som syftar till kommunens centrala kostnader för bland annat administration, stödfunktioner, centrala lokaler med mera. Syftet med systemet är att kommunens administration ska effektiviseras och konkurrensneutralisera verksamheter i egen regi.

Kostnadsmedvetenhet hos nyttjande förvaltningar måste vara hög för att hushålla med kommunens resurser och nyttjande av tjänst. Kostnaderna för overhead fördelas i organisationen genom fastställda fördelningsnycklar. Exempel på fördelningsnyckel kan vara antal anställda, antal system med mera. Kostnaden för administration ska alltid vara en fråga för genomlysning. Eftersom kommunen har flera fristående aktörer, och bidrag måste ges på lika villkor, beaktas detta perspektiv särskilt i arbetet med fördelning av OH-kostnader.

Inför beräkning av OH-kostnader för budget 2025 har en genomlysning gjorts av modellen, bland annat med uppdaterade fördelningsnycklar, vilket lett till en omfördelning av kostnader. Dessa effekter justeras i nämndernas tilldelade ramar för 2025.

utbetalning av dessa förmåner redovisas som kostnader i resultaträkningen

5. Verksamhetens nettokostnader och ramar

5.1. VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER

Det föreliggande budgetförslaget bygger på att intäkterna överstiger kostnaderna under perioden 2025–2027. Nämndernas utgiftstak avseende bruttokostnaden är beräknad till 3 216,1 mnkr och intäkter till 367,1 mnkr, vilket motsvarar en nettokostnadsökning om 169,1 mnkr jämfört med budget 2024, se Tabell 3.

Kommunens totala nettokostnad för 2025 har budgeterats till 2 859,2 mnkr, det vill säga 130 mnkr högre än i budget 2024, se avsnitt 10 Resultatbudget.

I detta ingår nämndernas nettokostnadsram, delar av pensionskostnader, samt effekt av finansiell leasing. I resultatbudgeten har det även avsatts medel för oförutsedd verksamhet. Medel för oförutsedd verksamhet ska kunna finansiera till exempel volymförändringar, som inte har varit kända under budgetprocessen, eller lägre skatteintäkter än vad som har beräknats i resultatbudgeten. I budget 2025 ingår också 5 mnkr för realiserade vinster för markförsäljning och redovisas som en central post i resultatbudgeten.

Det budgeterade resultatet för 2025 uppgår till 50 mnkr.

5.2. DRIFTBUDGET

Nämndernas budget 2025 har i stort sett grundats på prestationer.

Prestationsbudgetering innebär att resursfördelningen baseras på volymer och pris per prestation, exempelvis antal elever och kostnad per elev. Beräkningen av budget 2025 bygger på budget 2024, volymförändringar med hänsyn till bland annat kommunens befolkningsprognos, indexuppräkningsprognos för 2024 per kommunens delårsbokslut, samt andra kända faktorer. Nämndernas totala nettovolymökning har beräknats till 68,2 mnkr.

Tabell 3: Förslag till bruttokostnads- och intäktsramar per nämnd 2025, totalbelopp 2026–27

Bruttokostnader (mnkr)	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Kommunfullmäktige	-11,2	-9,3		
-Varav Valnämnd	-2,7	-0,7		
Överförmyndarnämnden	-5,5	-6,7		
Kommunstyrelsen	-385,9	-450,5		
Kultur- och fritidsnämnden	-138,5	-142,3		
Utbildningsnämnden	-1 488,1	-1 542,9		
Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden	-32,8	-34,0		
Vård- och omsorgsnämnden	-803,6	-857,2		
Socialnämnden	-130,1	-135,9		
Byggnadsnämnden	-21,1	-20,8		
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-15,7	-16,5		
SUMMA	-3 032,5	-3 216,1	-3 309,0	-3 411,0
Intäkter (mnkr)	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Kommunfullmäktige	0,8	0,0		
-Varav Valnämnd	0,8	0,0		
Överförmyndarnämnden	0	0		
Kommunstyrelsen	115,8	109,6		
Kultur- och fritidsnämnden	10,6	10,8		
Utbildningsnämnden	99,3	116,0		
Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden	0	0		
Vård- och omsorgsnämnden	82,9	86,7		
Socialnämnden	23,0	23,4		
Byggnadsnämnden	13,5	13,3		
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	6,7	7,3		
SUMMA	352,6	367,1	374,0	381,0

5.3. ANSLAGSFINANSIERAD INVESTERINGSBUDGET

Anslagsbindningen för investeringsbudget är på projektnivå och kan sträcka sig över flera budgetår. Investeringar ska beräknas med ett bestående värde och en livslängd på minst tre år. Eftersom investeringar verkställs vid olika tidpunkter under året kan ett budgeterat projekt helt eller delvis skjutas upp till kommande år.

En sådan förändring ska fastställas av Kommunstyrelsen.

Investeringsbudgeten för 2025 är beräknad till 96,5 mnkr i utgifter och 5,5 mnkr i inkomster. 6 mnkr av Kommunstyrelsens totalt 91 mnkr i investeringsbudget fördelas av Kommundirektören.

Tabell 4: Fördelning av investeringsmedel

Investeringsbudget (mnkr)	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
UTGIFTER (tkr)				
Kommunstyrelsen	-113,6	-90,5	-100,0	-100,0
Kommunstyrelsen (Ledning)	-6,0	-6,0	-6,0	-6,0
SUMMA UTGIFTER	-119,6	-96,5	-106,0	-106,0
INKOMSTER (tkr)				
Kommunstyrelsen	11,6	5,5	6,0	6,0
Kommunstyrelsen (Ledning)	0,0	0,0	0,0	0,0
SUMMA INKOMSTER	11,6	5,5	6,0	6,0
NETTO (tkr)				
Kommunstyrelsen	-102	-85	-94	-94
Kommunstyrelsen (Ledning)	-6	-6	-6	-6
SUMMA NETTO	-108	-91	-100	-100

5.3.1. Avskrivningar

De totala avskrivningarna för investeringar beräknas uppgå till cirka 47,3 mnkr 2025. För 2026 respektive 2027 uppgår avskrivningarna preliminärt till 49,3 mnkr och 51,3 mnkr. Storleken på avskrivningarna påverkas av omfattningen av investeringar och aktiveringar av anläggningar som tas i bruk.

Kapitalkostnader beräknas uppgå till cirka 88,3 mnkr 2025. Kapitalkostnader består av avskrivningar och internränta. Avskrivningar och internränta bokförs på nämndnivå och motsvarande internränta bokförs som intäkt på en central post i resultatbudgeten.

Komponentavskrivningar enligt Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) har genomförts. Avskrivningsmetoden ska avspegla hur tillgångars värde förbrukas. Detta innebär att hänsyn ska tas till skillnader i förbrukning och nyttjandeperioder av betydande komponenter i en materiell anläggningstillgång.

En samlad bedömning av internräntan görs dels utifrån SKR:s rekommendationer, dels utifrån kommunkoncernens helägda bolags räntor för innevarande år. Budgeten är upprättad under förutsättning att internräntan för 2025 beräknas till 2,8 procent.

6. Finansiella intäkter och kostnader

Finansiella intäkter utgörs av borgensavgift, ränteuttag hos finansinstitut och realiserade vinster för placerade medel, samt eventuell aktieutdelning från de kommunala bolagen. Finansiella kostnader avser i första hand räntekostnader för pension som avsatts på balansräkningen och kostnader för nuvärdesberäkningar av kommunens avsättning för Roslagsbanan till city. Krav som ställs på en borgensavgift är bland annat att den ska

vara marknadsmässig. Nivån på borgensavgiften är 0,35 procent av beloppet avseende Armadakoncernen och 0,25 procent för Roslagsvatten AB och ÖVAR AB. Hänsyn har tagits till jämförelse med andra kommuner. Detta innebär för närvarande en avgift om cirka 10,7 mnkr för 2025. En uppdatering av borgensåtagandet görs i samband med årsbokslutet för 2024, vilket kan föranleda en förändring av borgensavgiften.

7. Likviditet och finansiering av investeringsbehov

För perioden 2025–2027 planeras nettoinvesteringar om 291 mnkr. Det är viktigt att beakta vilka effekter investeringarna får på kommunens ekonomi på längre sikt. En viss osäkerhet råder gällande när i tiden investeringarna kommer att genomföras liksom omfattningen av investeringarna.

Investeringsvolymen kommer att finansieras med egna medel. Detta innebär att ingen upplåning bedöms behövas under perioden 2025–2027. En utredning avseende eventuell framtida upplåning ska genomföras varje år.

Placering av medel om 130 mnkr har gjorts enligt kommunens policy för förvaltning av pensionsmedel. Detta klassificeras som omsättningstillgångar och är kontinuerligt föremål för köp och försäljning. Totalt har tillgångarna i pensionsportföljen ett marknadsvärde

per delårsbokslutet för augusti månad 2024 om cirka 223 mnkr.

Överlikviditet har under 2014 och 2017 placerats i enlighet med policy för förvaltning av överlikviditet. Det totala placerade beloppet uppgick till 400 mnkr. Totalt har tillgångarna i överlikviditetsportföljerna ett marknadsvärde om 509 mnkr i delårsbokslutet för augusti månad 2024.

Kommunens likvida medel vid ingången av 2024 var cirka 364 mnkr, varav cirka 265 mnkr var placerade i en likviditetsförvaltning/-portfölj som utgörs av framför allt räntebärande placeringar. Likviditeten är per delårsbokslutet för augusti månad 2024 cirka 486 mnkr varav cirka 239 mnkr är placerade i likviditetsförvaltning/-portfölj. Likviditeten ska täcka löpande utbetalningar avseende både drift och investeringar.

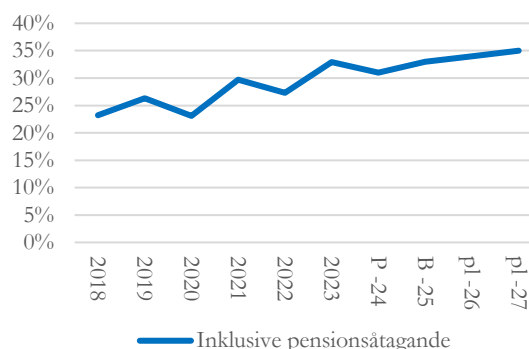
8. Avstämning mot finansiella mål

8.1. MÅL FÖR ATT STÄRKA KOMMUNENS FINANSIELLA STÄLLNING

Mål 1: Soliditet

Kommunens soliditet, inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt, uppgick vid årsbokslutet 2023 till 32,9 procent. Budget 2025 och plan 2026–2027 är upprättad för att nå en långsiktig och stadigt förbättrad soliditet. Läs mer under avsnitt 12 Balansbudget.

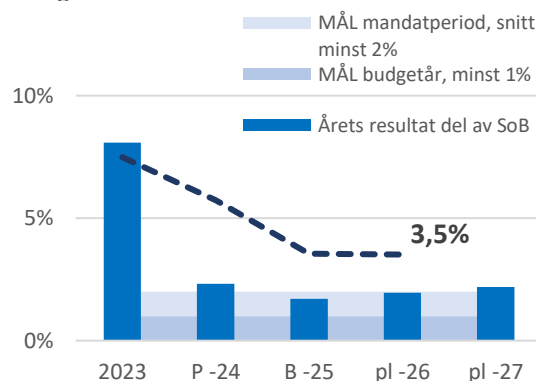
Diagram 11: Soliditet inklusive pensionsåtagande

Mål 2: Resultat

Budgeterat resultat för 2025, som del av skatter och bidrag, överstiger 1 procent. Mandatperiodens budgeterade resultat, som del av skatter och bidrag, visar att kommunens resultat överstiger 2 procent för perioden 2023–2026 och beräknas uppgå till 3,5 procent enligt den föreslagna budgeten.

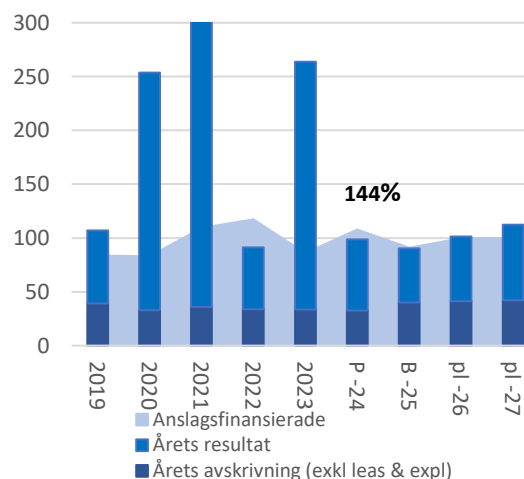
Diagram 12: Resultat som andel av skatter och bidrag

Mål 3: Investeringar

Kommunen har avsatt 91 mnkr för budgetåret och 100 mnkr för respektive planår för anslagsfinansierade nettoinvesteringar. Bedömningen utifrån innevarande års prognos, och föreslagna budget, är att kommunen under mandatperioden uppnår över 140 procent i självfinansiering.

Diagram 13: Självfinansiering av anslagsfinansierade investeringar (mnkr)

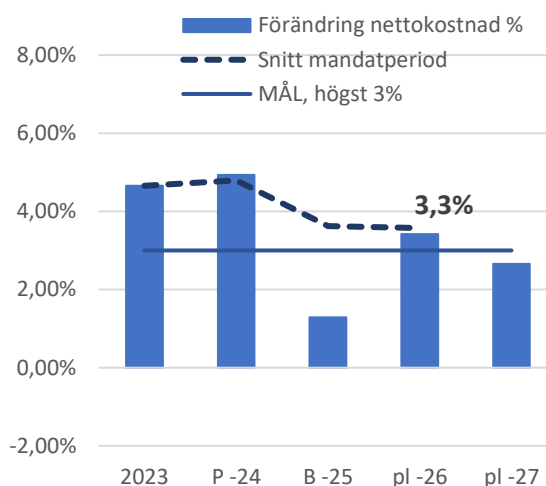

8.2. MÅL FÖR ATT UPPRÄTTA EN LÅNGSIKTIGT ROBUST OCH EFFEKTIV EKONOMI

Mål 4: Kostnadsutveckling

Kostnadsutveckling per invånare ska inte överstiga 3 procent i snitt under mandatperioden. Prognos för 2024 är cirka 5 procent i kostnadsökning per invånare. Budgetförslaget för 2025 bygger på en beräknad kostnadsutveckling per invånare om cirka 1,3 procent jämfört med prognos för 2024. För mandatperioden är bedömningen att det finansiella målet kan bli svårt att nå då inflationen påverkat kostnadsutvecklingen 2023 och 2024. Målet påverkas också av en högre volymtillväxt inom äldreården än budgeterat, samtidigt som befolkningsutvecklingen inte ökar i takt med befolkningsprognosen. Prognosutfallet för 2023 och 2024 är 4,8 procent. Antagandet är att den avtagande kostnadsutvecklingen 2025 och 2026 kommer att leda till ett utfall om 3,3 procent för mandatperioden.

Diagram 14: Kostnadsutveckling per invånare

9. Känslighetsanalys

Kommunens ekonomi påverkas av många faktorer och i tabellen nedan visas exempel på hur förändringen av några väsentliga parametrar skulle påverka kommunens resultat.

Tabell 5: Faktors eventuella påverkan på kommunens resultat

Händelse	Uppskattad förändring, mnkr
Ändrad utdebitering, 1 kr	162
Förändrat skatteunderlag i riket, 1 %	23
Nettokostnadsförändring, 1 %	29
Förändrad befolkning, 100 invånare	6
Löneökning, 1 %	12
En miljard kr i statlig satsning till kommunerna	5
10 heltidstjänster	7

10. Resultatbudget

Tabell 6: Resultatbudget som visar hur den kommunala ekonomin förväntas utvecklas under åren 2025–2027

Resultatbudget (mnkr)	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Nämnder	352,6	367,1	374,0	381,0
Statsbidrag	11,6	0,0	0,0	0,0
Exploateringsintäkter	5,0	5,0	5,0	5,0
Verksamhetens intäkter	369,2	372,1	379,0	386,0
Nämnder (exkl. kapitalkostnader)	-2 957,2	-3 127,8	-3 271,0	-3 387,5
Reglering pension	-97,0	-50,1	-50,0	-50,0
Justering hyreskostnader (finansiell leasing)	50,7	50,4	49,5	49,3
Oförutsett	-10,0	-14,0	-15,0	-15,0
Verksamhetens kostnader	-3 013,5	-3 141,5	-3 286,5	-3 403,2
Avskrivningar	-42,3	-47,3	-49,3	-51,3
Avskrivning finansiell leasing	-42,6	-42,5	-40,9	-40,7
Verksamhetens nettokostnader	-2 729,2	-2 859,2	-2 997,7	-3 109,2
Skatteintäkter	2 490,6	2 651,2	2 786,0	2 911,0
Generella statsbidrag och utjämning	327,0	285,0	286,0	292,0
Verksamhetens resultat	88,4	77,0	74,3	93,8
Finansiella intäkter	13,5	13,0	13,3	14,3
Finansiella kostnader	-54,1	-32,8	-19,5	-31,3
Finansiella kostnader (finansiell leasing)	-7,8	-7,2	-8,1	-6,8
Resultat efter finansiella poster	40,0	50,0	60,0	70,0
Extra ordinära poster	0	0	0	0
ÅRETS RESULTAT	40,0	50,0	60,0	70,0

II. Kassaflödesanalys

Tabell 7: Kassaflödesanalys bokslut 2022, prognos 2023, budget 2024, plan 2025–26

Kassaflödesanalys (mnkr)	Bokslut 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Den löpande verksamheten					
Årets resultat	230	66	50	60	70
Justering för av- och nedskrivningar	41	41	47	49	51
Justering för avyttringar/utrangeringar	26	0	0	0	0
Justering för pensionsavsättningar	74	124	18	-6	4
Justering för övriga avsättningar	10	-16	-10	2	-32
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	29	0	0	0	0
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	411	216	106	105	93
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	-135	83	0	20	20
Ökning/minskning kortfristiga skulder	11	-170	0	0	0
Ökning/minskning exploateringsstillgångar	0	0	0	0	0
Kassaflöde från den löpande verksamheten	287	129	106	125	113
Investeringsverksamheten					
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-98	-104	-91	-100	-100
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	4	0	0	0	0
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar	0	0	0	0	0
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar	0	0	0	0	0
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar	-51	-61	0	0	0
Investeringsbidrag	12	0	0	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-132	-165	-91	-100	-100
Finansieringsverksamheten					
Ökning/minskning av långfristiga skulder	-69	0	0	0	0
Ökning/minskning av långfristiga placeringar	0	0	0	0	0
Ökning/minskning av långfristiga fordringar	0	-2	-15	-25	-13
Amortering av finansiella leasingavtal	-42	0	0	0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-111	-2	-15	-25	-13
Utbetalning av bidrag till statlig infrastruktur	-10	-3	-18	-6	-29
Årets kassaflöde	33	-41	0	0	0
Likvida medel vid årets början	65	99	61	61	61
Likvida medel vid årets slut	99	61	61	61	61

12. Balansbudget

Tabell 8: Balansbudget, utfall 2022, prognos 2023, budget 2024, plan 2025-26

Balansbudget (mnkr)	Bokslut 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
TILLGÅNGAR					
Immateriella och materiella anläggningstillgångar	1 788	1 744	1 745	1 840	1 848
Finansiella anläggningstillgångar	188	250	265	290	303
Fordringar	1 313	1 230	1 229	1 210	1 189
Exploateringstillgångar	74	74	74	74	74
Kassa och bank	99	61	61	61	61
SUMMA TILLGÅNGAR	3 461	3 359	3 374	3 475	3 475
SKULDER OCH EGET KAPITAL					
Ingående eget kapital	1 522	1 752	1 818	1 868	1 928
Resultat	230	66	50	60	70
Pensionsavsättningar	407	532	550	554	548
Övriga avsättningar	616	598	588	590	557
Långfristiga skulder	273	168	125	170	129
Kortfristiga skulder	413	243	243	243	243
SUMMA SKULDER	3 461	3 359	3 374	3 475	3 475
DIFF	0	0	0	0	0
Soliditet % exkl. pensionsåtagande*	51%	54%	55%	55%	57%
Soliditet % inkl. pensionsåtagande*	33%	36%	38%	40%	42%
Ansvarsförbindelse (mnkr) inkl. löneskatt	611	624	597	557	525

13. Nämndernas uppdrag och budget

13.1. KOMMUNFULLMÄKTIGE

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ och består av 51 ledamöter, som under mandatperioden 2023–2026 representerar tio olika partier.

Fullmäktige beslutar i ärenden av principiell natur eller av större vikt för kommunen gällande till exempel mål och riktlinjer för verksamheten, budget och verksamhetsplan, kommunalskatt och andra principiellt viktiga ekonomiska frågor. Vidare beslutar Kommunfullmäktige om nämndsorganisation och

verksamhetsformer, val av ledamöter och ersättare, samt revisorer, ekonomiska förmåner till förtroendevalda, folkomröstningar, årsredovisning och ansvarsfrihet. Revisorerna har i uppdrag att granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden.

Förändringar

Kommunfullmäktiges nettobudgetram inför 2025 inkluderar Valnämnden. Nettobudgetramen minskar med 1,1 mnkr med anledning av att Valnämnden inte organiserar något val under året. En

indexuppräknings för Kommunfullmäktige har gjorts inför 2025 som följer den prognostiserade uppräknings som riksdagen gör för sina ledamöter.

Kommunfullmäktige (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2024	-11 200	800
Kommunfullmäktige inkl. partistöd	-6 400	0
Revision	-2 200	0
Valnämnden	-700	0
Budget 2025	-9 300	0

Kommunalt partistöd

Mottagare av partistöd ska årligen lämna en skriftlig redovisning till Kommunfullmäktige som visar att partistödet har använts för det ändamål som anges i KL 4 kap. 29 §. Till redovisningen ska bifogas en granskningsrapport. Detta ska lämnas till Kommunfullmäktige senast sex månader efter redovisningsperiodens utgång.

Partistöd för 2025 utbetalas i januari/februari till de partier som innehar mandat i Kommunfullmäktige och i övrigt i enlighet med antagna regler för lokalt partistöd och *Bestämmelser anseende arvoden och ersättningar till Österåkers kommuns förtroendevalda samt stöd till politiska partier representerade i fullmäktige.*

Valnämnden

Valnämnden, som ligger under Kommunfullmäktige, ansvarar för att organisera och genomföra allmänna val. Det gäller val till riksdag, regionfullmäktige och Kommunfullmäktige, samt val till Europaparlamentet och eventuella folkomröstningar. Under 2025 planeras inget val att genomföras.

13.2. ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN

Överförmyndarnämnden har till uppgift att vara ett skydd mot rättsförluster för personer som själva inte kan tillvarata sina intressen. Syftet med Överförmyndarnämndens tillsyn är att förhindra att barn eller myndiga personer, som inte själva kan ta tillvara sin rätt, missgynnas ekonomiskt eller rättsligt.

Förändringar

Nämnden har för 2025 en nettobudgetram om 6,7 mnkr, en ökning om cirka 1,2 mnkr jämfört med föregående år.

Överförmyndarnämnden har ansvar för tillsynen över förmyndare, gode män och förvaltare. Nämnden har också till uppgift att se till att det finns utbildade ställföreträdare, alltså förmyndare, gode

män och förvaltare, till alla som behöver och att dessa ställföreträdare utför sina uppdrag på ett bra sätt. Det pågår en höjning i Österåkers grannkommuner av det normalarvode som gode män erhåller för sitt uppdrag. För att även fortsättningsvis kunna tillgodose behovet av gode män tillförs nämnden 0,6 mnkr.

Överförmyndarnämnd (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2024	-5 500	0
Indexuppräknning	-130	
Effektivisering	30	
Volym	-1 100	
Justering	0	
Budget 2025	-6 700	0

13.3. KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN

Kultur- och fritidsnämndens har ett övergripande ansvar för kultur, idrott- och friluftsvksamhet, finskt förvaltningsområde, öppen ungdomsvksamhet, bibliotek och musikskola. Verksamheten bedrivs i egen regi såväl som i upphandlad regi. Nämnden ger stöd till kultur-, idrotts- och friluftsvöreningar i form av ekonomiska bidrag, kompetensstöd och kommunikation.

Nämndens mål för 2025

- Kultur- och fritidsnämndens verksamheter präglas av hög kvalitet
- Kultur- och fritidsnämndens verksamheter ska ha hög tillgänglighet
- Kultur- och fritidsnämnden ska redovisa en ekonomi i balans
- Kultur- och fritidsnämnden ska hålla hög prognossäkerhet
- Den upplevda tryggheten inom kultur- och fritidsnämndens verksamheter ska vara hög
- Den upplevda tryggheten inom kultur- och fritidsnämndens verksamheter ska vara hög
- Kultur- och fritidsnämnden ska möjliggöra för att minska och effektivisera energianvändningen
- Främja demokrati och delaktighet i kultur- och fritidsnämndens verksamheter
- Skapa inkluderande livsmiljöer för rekreation och kultur för fler

Förändringar

Nämndens nettobudgetram uppgår till 131,5 mnkr, en ökning om cirka 3,8 mnkr jämfört med 2024. Ökningen består framför allt av generell

indexuppräknig. Justeringar kopplat till OH och ökade politiska prioriteringar ingår i ramen.

Kultur- och fritidsnämnden (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2024	-138 500	10 600
Indexuppräknig	-3 037	212
Effektivisering	326	
Volymjustering	-160	
Politisk förstärkning enligt nedanstående:		
<i>Höjning evenemangsbidrag</i>	-200	
<i>Fältgruppen, Ljusterö</i>	-50	
Justering	-679	-12
Budget 2025	-142 300	10 800

Inför 2025 har 250 tkr tillförts nämnden i politiska förstärkningar, utöver index- och volymjustering. Förstärkningarna görs för att fortsätta möjliggöra evenemang i Österåker. Extra resurser har dessutom tillförts verksamheten Idéverkstan på Ljusterö.

Den verksamhet som framför allt riktar sig mot unga inom nämndens verksamhetsområde, till exempel den öppna ungdomsverksamheten och ideella föreningar, fungerar som långsiktiga skydds- och friskfaktorer för barn och unga när de erbjuder en meningsfull fritid. Det pågående samverkansarbetet mellan kommun och idrottsrörelsen ska, bland annat, bidra till att föreningslivets demokratiska principer och sociala ansvar lyfts fram. Mervärdet av det sociala sammanhang som

verksamheterna erbjuder ska möjliggöra psykiskt såväl som fysiskt välmående. Det är viktigt såväl för den enskilda individen, som för samhället i stort och bidrar till den sociala hållbarheten, tryggheten och folkhälsan i kommunen. Här har en särskild satsning på aktiviteter och på att stödja föreningsverksamheter som riktar sig mot barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning pågått under de senaste åren. Exempelvis erbjuds föreningar som anordnar verksamheter för personer med funktionsnedsättning samma låga taxa som barn- och ungdomsverksamheten.

Den öppna ungdomsverksamheten behöver vara flexibel och snabbt kunna anpassa sig till förändrade behov och intressen hos målgruppen. De primära kvaliteter som står i centrum är delaktighet, lärande och trygghet. En förutsättning för arbetet är trygga relationer. De främjande och förebyggande effekterna av en sådan verksamhet är betydligt starkare än av

traditionell ”hängverksamhet”.

Fritidsgårdsverksamheten har traditionellt byggts upp i form av fysiska mötesplatser. Den modellen behöver kompletteras och i en del fall kanske även ersättas av ett mobilt arbetssätt som nyttjar olika platser och lokaler baserat på vilken typ av aktivitet som genomförs. På så sätt når verksamheten fler unga och kan styra insatser dit där de behövs som mest. Modellen har visat sig fungera mycket bra för fältgruppen och kan delvis ha god potential även för annan öppen ungdomsverksamhet.

Under 2024 har fältgruppen drivit Idéverkstan på Ljusterö, där ungdomar kunnat nyttja fritidsgården för att med stöd av fältgruppen producera verksamhet för andra ungdomar. Modellen har kunnat prövas genom ett ekonomiskt bidrag från kommunens utvecklingslöss. För 2025 så tillförs Idéverkstan 50 tkr så att projektet kan fortgå.

13.4. UTBILDNINGSNÄMNDEN

Utbildningsnämnden fullgör kommunens ansvar avseende utbildning och annan pedagogisk verksamhet som regleras i skollagen.

I nämndens uppdrag ingår drift av verksamhet i egen regi inom förskola, pedagogisk omsorg, grundskola, anpassad grundskola, fritidshem, gymnasieskola, annan pedagogisk verksamhet, måltidsenheten, övergripande myndighetsutövning, resursfördelning, information, samt uppföljning av kvalitet och resultat. Utbildningsnämnden svarar även för Pedagogcentrum som erbjuder utvecklingsinsatser till samtliga huvudmän i förskola, pedagogisk omsorg och skola i kommunen, samt samordning av verksamhetsförlagd utbildning inom lärarutbildningen (VFU). Även ungdomsmottagningen ligger inom nämndens ansvarsområde.

Nämndens mål för 2025

- Maximal utveckling för varje barn i kommunens förskolor
- Maximal utveckling och måluppfyllelse för varje elev i kommunens grundskolor
- Maximal utveckling och måluppfyllelse för varje elev i kommunens gymnasieskolor
- Utbildningsnämnden har en ekonomi i balans
- Förskolorna i kommunen har en trygg miljö
- Grundskolorna i kommunen har en trygg miljö
- Gymnasieskolorna i kommunen har en trygg miljö
- Alla ungdomar i kommunen har en gymnasieutbildning
- Barn och elever i kommunen har goda förutsättningar att medverka till en hållbar framtid

Förändringar

Utbildningsnämndens nettobudgetram för 2025 uppgår till cirka 1 426,9 mnkr, vilket är en ökning om cirka 38,1 mnkr jämfört mot 2024. Det kan främst härledas till generell indexuppräkning, volymförändringar, justeringar

kopplat till OH, samt politisk förstärkning enligt tabell nedan.

Budgetposten för statsbidraget avseende maxtaxa flyttar från central budget och ingår från 2025 i nämndens intäktsram.

Utbildningsnämnden (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2024	-1 488 100	99 300
Indexuppräkning	-41 433	3 309
Effektivisering	135	
Volymjustering	-6 200	13 436
Politisk förstärkning enligt nedanstående:		
<i>Extra indexuppräkning förskola och grundskola</i>	-5 700	
<i>Skärgårdsstöd</i>	-3 000	
Justering	1 398	-45
Budget 2025	-1 542 900	116 000

Kommunen har under lång tid valt att prioritera resursförstärkning inom utbildningsområdet. Det långsiktiga fokuset på förskola och skola, både genom ökade resurser, och genom olika utvecklingsinsatser har också givit resultat, både i form av höjda meritvärden, behörighet till gymnasiet och upplevd trygghet bland barn och elever. Under 2025 prioriteras fortsatt utbildningsområdet, främst genom en resursförstärkning i form av höjd peng, utöver den generella indexuppräknings om 2,4 procent. För förskola, pedagogisk omsorg, årskurs F-3, samt gymnasiet (länsprislistan) höjs pengarna med 2,8 procent och för årskurs 4-9 höjs pengarna med 3,5 procent. Dessutom tillförs skärgårdsstödet ytterligare 3 mnkr.

Årets budget präglas för Utbildningsnämndens del av fokus på likvärdig och tillgänglig utbildning, samt trygga och trivsamma lärmiljöer.

Utbildningsnämnden fick i budget 2024 i uppdrag att utreda behovet av att utöka antalet platser i kommunens centrala undervisningsgrupper Minirosen och Solrosen. I utredningen som genomfördes konstaterades att det i dagsläget inte finns några behov av att utöka verksamheten, men att det måste finnas en flexibilitet om behovet ändras framåt. Som ett steg i detta har verksamheten under hösten 2024 flyttat till andra lokaler, som är bättre anpassade för den typen av verksamhet och som möjliggör en utökning av antalet platser vid behov. Även finansieringen av verksamheten sågs över och slutsatsen är att nuvarande modell kvarstår, men att ytterligare utredningar behöver göras, vilket har påbörjats under 2024.

Det som började som ett projekt för att arbeta för ökad skolnärvaro och för att motverka problematisk skolfrånvaro har sedan ett antal år tillbaka blivit en del av elevhälsans ordinarie arbete i samverkan med socialtjänsten. I och med pandemin

ökade den problematiska skolfrånvaron i Österåker, en trend som observerades i hela Sverige. Efter pandemin har den problematiska skolfrånvaron succesivt minskat, men än har man inte nått ner till de nivåer som fanns innan pandemin. Mellan vårterminen 2023 och vårterminen 2024 minskade den problematiska skolfrånvaron i de kommunala grundskolorna med nästan 3 procent, från 12,6 procent till 9,9 procent. På Österåkers gymnasium har frånvaron ökat med nästan lika mycket under samma period. Det skolsociala teamet som startades under höstterminen 2024 kommer att vara ytterligare ett verktyg i arbetet mot problematisk skolfrånvaro och främjandet av skolnärvaro.

Österåker är en skärgårdskommun med ambitionen att varje del av kommunen, tätort, landsbygd och skärgård, ska leva. Som en del i den ambitionen anordnas skola och förskola även i skärgården. Det är dock en utmaning, både organisatoriskt och ekonomiskt, då enheterna oftast är små och ligger en bit från centralorten. Det kan både krävas bilfärja och/eller båt för att ta sig till sin

arbetsplats för en pedagog som arbetar på en enhet i skärgården. Skärgårdsstödet utökas med 3 mnkr för att skapa bättre förutsättningar för en likvärdig förskola och skola.

Den fysiska lärmiljön har betydelse för inläringen då den kan påverka elevernas motivation, engagemang och koncentration, vilket i sin tur kan påverka deras akademiska prestationer. Det omfattar både en inomhusmiljö som är anpassad till elevernas behov och lärandestil, och en trivsamt utemiljö som stimulerar till lek och rörelse. Här arbetar kommunens fastighetsbolag Armada utifrån en långsiktig upprustningsplan. 2021 fick också bolaget ett särskilt uppdrag att renovera kommunens förskolor och skolor. Prioriteringen skulle ske i samråd med kommunen och omfattade även den inre lärmiljön. Det uppdraget ska under 2025 följas upp och vid behov ska en uppdaterad långsiktig

plan för den inre lärmiljön tas fram i samråd med Kommunstyrelsens förvaltning.

Österåker är en stark kommun när det gäller ung företagsamhet (UF) och har flera topplaceringar som kommun i Ung företagsamhets ranking, och lokala UF-företag har varit med i SM för ung företagsamhet. Näringslivet har en stor betydelse för kommunens framtida utveckling och framgång. Det är därför viktigt att fortsätta uppmuntra och skapa goda förutsättningar för Österåkers unga kommuninvånare att vara företagsamma. Under 2025 ska därför Utbildningsnämnden, i samverkan med andra delar av organisationen, exempelvis näringslivs- och arbetsmarknadsavdelningen, utreda möjligheterna att redan i grundskolan ha arbetsmarknadskunskap och entreprenörskap på schemat.

13.5. NÄRINGS- OCH ARBETSMARKNADSNÄMNDEN

Närings- och arbetsmarknadsnämnden fullgör kommunens ansvar avseende kommunal vuxenutbildning och det kommunala aktivitetsansvaret. Utöver detta ansvarar nämnden även för stöd och stimulans till det lokala näringslivet, arbetsmarknadsinsatser, flyktingmottagande och integration, samt att uppmuntra ungt entreprenörskap och företagsamhet. Nämnden fullgör även kommunens uppgifter när det gäller besöksnäringen och destinationsutveckling.

Nämndens mål för 2025

- Kunderna är nöjda med Närings- och arbetsmarknadsnämndens verksamhet
- Invånare erbjuds vuxenutbildning av hög kvalitet
- Närings- och arbetsmarknadsnämnden ska redovisa en ekonomi i balans
- Kommunens arbete ska bidra till att arbetslösheten minskar i Österåker, särskilt för grupperna långtidsarbetslösa och ungdomar
- Elever inom vuxenutbildning ska vara trygga
- Österåkers kommun ska skapa goda förutsättningar för de företag som antingen vill flytta till kommunen eller de som vill expandera i kommunen
- De ungdomar (16–20 år) som saknar registrerad aktivitet ska ges möjlighet att komma i sysselsättning eller utbildning
- Det lokala näringslivets kompetensförsörjning ska förbättras

Förändringar

Näringslivs- och arbetsmarknadsnämndens nettobudgetram för 2025 uppgår till 34 mnkr, en utökning från 2024 med 1,2 mnkr bestående av generell

indexuppräknings, samt kompensation för kostnadsökningar inom SFI-vuxenutbildning och Lärcentrum.

Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2024	-32 800	0
Indexuppräknings	-787	
Effektivisering	60	
Volymjustering	-500	
Justering	27	
Budget 2025	-34 000	0

För Österåker är det lokala näringslivet en prioriterad fråga. Tillskapandet av nämnden syftade bland annat till att låta näringslivsfrågorna ta mer plats och en av nämndens huvudsakliga uppgifter är att stödja och att stärka det befintliga näringslivet i kommunen, samt att bygga goda relationer mellan kommun och lokalt näringsliv. Att samla även arbetsmarknadsfrågor, vuxenutbildningsfrågor, det kommunala aktivitetsansvaret och integrationsfrågorna i samma nämnd ger förutsättningar för att kunna möta näringslivets framtida kompetensbehov och verksamhetsområdena kommer att kunna gagna varandra. Som skärgårdskommun har Österåker också särskilda förutsättningar och utmaningar, både i förhållande till näringslivet och inom andra områden. Under nämnden finns därför en näringslivs- och skärgårdsutvecklare med fokus på skärgårdsfrågorna.

Under året startar ett långsiktigt projekt, Växthuset, med syfte att skapa förutsättningar för individer och företag att växa. Projektet syftar till att förbättra kompetensförsörjningen hos det lokala näringslivet och att öka sysselsättningen i kommunen. En viktig del i projektet är att samverka med det lokala näringslivet, bland annat genom att identifiera nuvarande och framtida kompetensbehov i kommunen, förbättra samverkan mellan lokala företag och skola, samt utveckla lösningar som stärker både näringsliv och arbetsmarknad.

En viktig del i arbetet är ungas syn på framtiden, därför kommer kommunen att samarbeta med flera av de ungdomar som tidigare haft feriearbete hos kommunen. Som en del av projektet bör det utredas huruvida det bör byggas studentbostäder i kommunen. Uppdraget kommer ligga på Kommunstyrelsen, men samverkan kommer att ske med näringslivs- och arbetsmarknadsavdelningen.

Österåker är en kommun med mycket natur och möjligheterna till ett rikt friluftsliv, både till havs och på land, är stor. Ett av kommunens viktiga friluftsområden är Domarudden, som är ett uppskattat besöksmål året om. Domaruddens utveckling är en viktig del i kommunens destinationsutveckling och under sommaren 2024 har omfattade invånardialoger ägt rum gällande

Domaruddens framtida utveckling. Både invånare, näringsliv och föreningar har bidragit med idéer kring hur den framtida utvecklingen bör se ut. Under 2025 kommer nämnden, i samverkan med flera delar av kommunorganisationen, att fortsätta bearbeta underlaget och komma med förslag både på en långsiktig lösning för Domarudden och på en provisorisk lösning för sommaren 2025.

13.6. VÅRD- OCH OMSORGSNÄMNDEN

Vård- och omsorgsnämnden fullgör kommunens ansvar när det gäller att tillgodose behoven av vård och omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning enligt socialtjänstlagen, hälso- och sjukvårdslagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Vård- och omsorgsnämnden ansvarar för myndighetsutövning, beställning och finansiering av verksamhet, uppföljning av kvaliteten i verksamheten och de utförda insatserna. Nämnden ansvarar även för driften av egen regi inom äldreomsorg och funktionsnedsättning.

Nämndens mål för 2025

- Nämndens verksamhet ska präglas av rättssäkerhet
- Brukare ska uppleva insatser från socialtjänsten som tillfredsställande
- Nämnden ska eftersträva hög prognossäkerhet i samtliga arbetsprocesser
- De som får insatser av socialtjänsten ska känna sig trygga
- Brukare ska erbjudas en balanserad och näringsrik kost
- Nämnden ska minska miljöpåverkan genom digital myndighetspost

Förändringar

Nettobudgeten för 2025 uppgår till cirka 770,5 mnkr, vilket är en ökning om cirka 50 mnkr jämfört med 2024. Det kan

främst härledas till volymförändringar och generell indexuppräknings, samt justering kopplat till OH.

Vård- och omsorgsnämnden (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2024	-803 600	82 900
Indexuppräknings	-19 286	1 658
Effektivisering	432	
Volymjustering	-36 500	2 150
Justering	1 754	-8
Budget 2025	-857 200	86 700

Äldres hälsa har förbättrats, men trots detta förväntas behovet av vård och omsorg öka de kommande åren, i och med att åldersgruppen 80 år och äldre utgör en allt större andel av befolkningen. Samtidigt väntas konkurrensen om arbetskraften inom verksamhetsområdet att öka. Det gör att vården och omsorgen av äldre står inför stora utmaningar.

Ett långsiktigt förändringsarbete för att anpassa äldreomsorgen till den demografiska och tekniska utvecklingen pågår. För att bibehålla en äldreomsorg av god kvalitet måste tillgången till personal med rätt kompetens säkras. Äldreomsorgens personal behöver

erbjudas en attraktiv arbetsplats som tillvaratar och odlar deras yrkesprofession. Kommunen behöver också arbeta med den digitalisering som välfärdssektorn står inför. Med hjälp av välfärdsteknik, som till exempel sensorer eller applikationer på mobiler och surfplattor som påminner eller ger stöd, kan äldre och personer med funktionsnedsättning få ökad trygghet, vara mer delaktiga och självständiga, och därigenom uppnå en god livskvalitet. Välfärdsteknik kan också bidra till bättre arbetsmiljö för utförarnas personal. Genom att ge personalen mer tid och mer flexibilitet i utförandet kan tekniken bidra till att minska stress.

För att fler äldre ska klara av att bo kvar i sitt ordinarie boende behövs fler förebyggande insatser, det gäller såväl sociala aktiviteter, förebyggande av fallolyckor, god munhälsa och tillräcklig näring. Nämnden har under 2024 börjat omställningen till ett mer förebyggande arbetssätt, i linje med den nya socialtjänstlagen som träder i kraft 2026, bland annat genom att erbjuda hälsosamtal och att främja en mer aktiv och hälsosam livsstil bland kommunens seniorer. Målet är att invånarna ska åldras hållbart och bibehålla sin självständighet även som äldre.

I och med den demografiska utvecklingen, där allt fler blir allt äldre, men där man också är friskare allt högre upp i åldrarna, behöver möjligheterna till bostäder som passar dessa grupper ses över. Det ska finnas möjlighet att välja ett boende som möter ett ökat behov av trygghet och viss omsorg, bland annat kommer antalet trygghetsboenden att

öka succesivt för att möta behovet framåt.

Ett av kommunens strategiska områden i Österåkers vision är valfrihet och Österåker är en kommun som präglas av en mångfald av utförare. Kommunens välfärdstjänster levereras i många verksamhetsområden av både privata alternativ och kommunens egen regi, vilket ger invånare och brukare stor möjlighet att välja utförare. Lagen om valfrihetssystem (LOV) är en lag som kommunen kan använda för konkurrensutsättning av tjänster inom hälso- och sjukvård samt socialtjänst. Lagen är ett regelverk som beskriver hur privata dagliga verksamheter kan bli leverantörer av välfärdstjänster, exempelvis daglig verksamhet eller hemtjänst. Vård- och omsorgsnämnden ska verka för att bland annat daglig verksamhet konkurrensutsätts och framåt drifas av fler utförare.

13.7. SOCIALNÄMNDEN

Socialnämnden fullgör kommunens uppgifter inom socialtjänstlagen och vad som i lag sägs om socialnämnd, med undantag för det som hanteras av annan nämnd med avseende på omsorgen om äldre människor och människor med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar. Detta innebär att nämnden i huvudsak ska handlägga bistånd, vård och behandling med stöd av socialtjänstlagen, lag med särskilda bestämmelser om vård av unga och lagen om vård av missbrukare i vissa fall.

Nämndens mål för 2025

- Nämndens verksamhet ska präglas av rättssäkerhet
- Den enskilde ska uppleva kontakten med socialtjänsten som tillfredställande
- Nämnden ska eftersträva hög prognossäkerhet genom samtliga arbetsprocesser
- Socialnämnden ska bidra till social hållbarhet vid befolkningsökning utan att den ekonomiska utvecklingen relativt sett ska öka
- Den enskilde ska känna sig trygg i samband med insatser från socialtjänsten
- Socialnämnden ska arbeta för att konsekvenser av våld i nära relation ska minska
- Nämnden ska minska miljöpåverkan genom digital myndighetspost
- Det ska vara lätt att komma i kontakt med socialtjänsten för att få hjälp och stöd

Förändringar

Nettobudgeten för 2025 uppgår till 112,5 mnkr, vilket är en ökning om 5,4 mnkr jämfört med 2024. Det kan främst härledas till volymförändringar och

generell indexuppräknning, justering kopplat till OH, samt politisk förstärkning enligt tabell nedan.

Socialnämnden (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2024	-130 100	23 000
Indexuppräknning	-3 123	460
Effektivisering	651	
Volymjustering	-4 000	
Politisk förstärkning enligt nedanstående:		
<i>Kompetensutveckling</i>	-300	
Justering	972	-60
Budget 2025	-135 900	23 400

Tidiga insatser, att ge barn en god start i livet, samt trygga och goda uppväxtvillkor är ett effektivt socialt hållbarhetsarbete och till godo både för den enskilde individen och för samhället. Ett lagförslag som föreslås träda i kraft 2026 innebär att det sociala arbetet ska vara än mer förebyggande. I dagsläget har kommunen en familjecentral vars uppgift är att ge förebyggande stöd. När lagförslaget träder i kraft kommer behovet av det förebyggande arbetet att öka. Tanken med den nya lagen är att insatser ska kunna erbjudas utan biståndsbeslut i större omfattning och digitala lösningar kommer att vara en viktig del av utvecklingsarbetet framåt.

Behovet av kompetensutveckling inom socialtjänsten är viktigt, både när det gäller introduktion och fortbildning. Österåkers kommun har tecknat avtal

med SKR om utbildningskoncept Yrkesresan. I Yrkesresan samlas kontinuerligt bästa tillgängliga kunskap, och konceptet ger möjlighet till fördjupande kompetensutveckling och till färdighetsträning och som inte erbjuds på grundutbildningen. Framöver kommer utbildning via Yrkesresan erbjudas till flera yrkesgrupper inom socialförvaltningen.

Kommunen har i budget 2025 även valt att öronmärka 300 tkr för kompetensutveckling inom socialtjänsten i och med den stora utmaningen både kommunen, och riket i övrigt, står inför med ökad organiserad brottslighet och allt yngre, både utövare och offer, där socialtjänsten har en viktig nyckelroll i att både förebygga och göra mer åtgärdande insatser.

13.8. BYGGNADSNÄMNDEN

Nämnden hanterar frågor om bygglov, marklov, förhandsbesked, strandskyddsfrågor, bostadsanpassningsbidrag, samt tillsyn och övriga uppgifter inom byggnadsväsendet.

Nämndens mål för 2025

- Nöjdheten med bygglovsverksamhetens service och kvalitet ska öka
- Handläggning av bostadsanpassningsåtgärder ska även fortsatt i hög grad motsvara sökandens förväntningar
- Byggnadsnämnden ska redovisa en ekonomi i balans
- Prognossäkerheten för nämnden ska vara hög
- Styra nya bostäder och arbetsplatser till, i huvudsak, kollektivtrafiknära lägen
- Begränsade persontransporter i handläggningen av nämndens ärenden, för minskat klimatavtryck
- Fri- och lekytor utifrån Boverkets råd och anvisningar

Förändring

Byggnadsnämndens nettokostnadsram för 2025 uppgår till 7,5 mnkr, vilket är 0,1 mnkr lägre jämfört med 2024.

Förändringen beror främst på lägre förväntade intäkter samt justering kopplat till OH.

Byggnadsnämnden (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2024	-21 100	13 500
Indexuppräknning	-506	270
Effektivisering	106	
Volym	0	-500
Justering	700	30
Budget 2025	-20 800	13 300

Under 2024 har det varit en fortsatt minskning av volymer inom bygglovsområdet, med undantag för tillsyn. Det är en direkt följd av rådande konjunktur och omvärldsfaktorer, och sedan hösten 2022 har det funnits en vikande bostadsproduktion i kommunen. Bedömningen är att antalet ärenden på relativt kort sikt kommer att återgå till en förhållandevis hög nivå.

Antalet tillsynsärenden har under de senaste åren ökat betydligt. Nämnden har genomfört förstärkningar inom tillsynsverksamheten och planerar för en fortsatt ökning av tillsynsvolymer, och kommer säkerställa framåt att kompetens och kapacitet finns för att hantera ökningen. Allt fler stora och

komplexa projekt, med många olika aktörer, har kommit att ställa allt högre krav på vägledning i bygglovsprocessen. Det ställer nya krav på bygglovs-hantering och på kompetensen hos handläggarna. En kompetens-försörjningsplan för att möta de nya utmaningarna med ökad tillsyn, mer komplexa projekt och med digitalisering av bygglovsprocessen är under framtagande.

Befolkningens åldersstruktur, med ett ökande antal äldre, bedöms fortsatt innebära ett högt antal ärenden om bostadsanpassningsbidrag. Kostnaderna under de närmsta åren bedöms vara oförändrad.

13.9. MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för tillsyn med stöd av miljöbalken, livsmedelslagen, smittskyddslagen, strålskyddslagen, lag om foder och animaliska biprodukter, lagen om sprängämnesprekursorer, lag om handel med vissa receptfria läkemedel, lag om tobak och liknande produkter, lag om tobaksfria nikotinprodukter, alkohollagen, Europaparlamentets och rådets (EU) förordning om marknads kontroll och överensstämmelse för produkter, samt lag om åtgärder mot förorening från fartyg. Miljö- och hälsoskyddsnämnden fullgör även de övriga uppgifter som enligt annan lag ska fullgöras av den kommunala nämnden inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Nämndens mål för 2025

- Kundnöjdhet inom miljö- och hälsoskyddstillsyn, livsmedelskontroll samt avseende serveringstillstånd ska vara hög
- Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet ska hålla hög rättssäkerhet
- Tillgängligheten och enkelhet i kontakten med Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska vara hög
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska redovisa en ekonomi i balans
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska hålla hög prognossäkerhet
- Miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsyn ska leda till god lagefterlevnad
- Öka andelen godkända enskilda avlopp genom att utföra tillsyn
- Negativ påverkan på människors hälsa och miljön från förorenade områden ska minska
- Öka kunskapen om risk för förekomst av skadliga ämnen i dricksvatten från enskilda brunnar
- Minska den negativa påverkan av näringsläckage i vattenmiljön

Förändring

Nettobudgeten för 2025 uppgår till 9,2 mnkr, vilket är en ökning om 0,2 mnkr jämfört mot 2024. Det kan främst härledas till volymförändringar och

generell indexuppräkning, justering kopplat till OH samt politisk förstärkning enligt tabell nedan.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2024	-15 700	6 700
Indexuppräkning	-377	134
Effektivisering	79	
Volym	-660	460
Politisk förstärkning enligt nedanstående:		
<i>Motverka brottslighet inom miljö- och hälsoskyddsområdet</i>	-500	
Justering	658	6
Budget 2025	-16 500	7 300

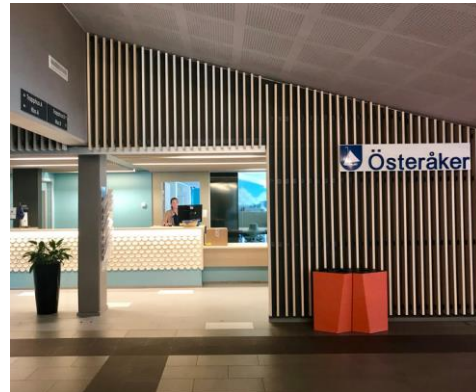
Illegal avfallshantering är ett växande problem både nationellt och internationellt, med stora konsekvenser för miljön, hälsan och samhället och har i många fall kopplingar till organiserad brottslighet. Avfallsbrottsligheten är utpekad som ett prioriterat tillsynsområde i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken. Förutom tillsyn av illegal avfallshantering har fokus på att hitta kopplingar till organiserad brottslig och fusk inom flera av nämndens tillsynsområden ökat de senaste åren och kommer att behöva prioriteras ytterligare framöver. Tillsynsområdet är svårt att

finansiera med avgifter, vilket innebär att ekonomiska resurser behövs skjutas till för att fullt ut genomföra arbetet. Nämnden tillförs därför 500 tkr för att kunna lägga mer resurser på att motverka brottslighet inom nämndens verksamhetsområde. Förstärkningen möjliggör kompetensutveckling av inspektörerna för att kunna identifiera brottslighet och fusk i den ordinarie tillsynen, för att öka samverkan och antalet tillsyner som genomförs tillsammans med polis och för att öka antalet riktade tillsyner där det finns misstanke om brott.

13.10. KOMMUNSTYRELSEN

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan och har ett övergripande ansvar för kommunens utveckling av verksamheter och ekonomi. Kommunstyrelsen leder, samordnar, stödjer och följer upp. Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över nämndernas verksamhet. Styrelsen ska också ha uppsikt över verksamhet som bedrivs i kommunala bolag, stiftelser och kommunalförbund.

Kommunstyrelsen ansvarar för stöd- och ledningsfunktioner inom ekonomi, administration och juridik, HR, kommunikation, digitalisering, kvalitet och hållbarhet, säkerhet och trygghet, samt strategisk samhällsplanering, stadsbyggnad, lokalfrågor, teknik, skärgård samt tillgänglighet.

Kommunstyrelsens mål för 2025

- Österåkers kommun är en attraktiv arbetsgivare
- Österåker är en attraktiv plats att bo i, etablera företag i och besöka
- Kvaliteten på informationen och bemötandet från kommunen i kontakt med invånare, brukare, verksamheter och besökare är hög
- Den ekonomiska planeringen ska vara långsiktig och hållbar
- Effektiviteten i kommunens administrativa verksamheter ökar
- Österåkers offentliga miljöer ska vara trygga för invånare och besökare
- Österåkers kommuns civila beredskap är god
- Kommunorganisationens inköp och upphandlingar är ett strategiskt verktyg för hållbarhet
- Österåker erbjuder goda livsmiljöer
- Österåkers kommunorganisation begränsar den egna klimatpåverkan

Förändringar

Nettobudgetramen för Kommunstyrelsen uppgår till cirka 340,9 mnkr, vilket är en ökning om 70,8 mnkr jämfört med 2024. Ökningen beror framför allt på volymökningar, varav 8 mnkr avser justerad internränta. I SBF-KS ram ingår justering av ramomslutning kopplat till förpackningsinsamling. I ramen ingår en generell indexuppräkningsjustering. Justering av ram har gjorts kopplat till OH.

Investeringsbudgeten för Kommunstyrelsen uppgår för 2025 till 91

mnkr, varav 6 mnkr är för Kommundirektören att fördela.

Kommunstyrelsen har inför 2025 fått förstärkningar som innebär ökade möjligheter att arbeta med den lokala samhällsutvecklingen, trygghet och säkerhet, hållbarhet och digitalisering. 800 tkr har också avsatts i en pott för evenemang och bidrag under Kommundirektören.

Kommunstyrelsen (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2024 (exkl politisk förstärkning)	-385 650	115 800
Indexuppräkningsjustering	-6 830	2 286
Effektivisering	1 423	
Volymjustering KSF	160	
Volymjustering SBF-KS	-32 400	9 400
Volymjustering Brandförsvaret	0	
Volymjustering Kapitalkostnader	-13 000	
Politisk förstärkning enligt nedanstående:		
<i>Åtgärdande insatser för unga</i>	-5 000	
<i>Utredningspengar för projekt</i>	-1 000	
<i>Evenemang och bidrag</i>	-800	
Justering	-7 403	-17 886
Budget 2025	-450 500	109 600

Samhällsutveckling

I Kommunstyrelsens uppdrag ingår den strategiska samhällsplaneringen kopplat till bostäder, verksamhetslokaler och rekreation. Österåkers kommun är en tillväxtkommun i Stockholmsregionen och åtagandet i kommunens del av Sverigeförhandlingen, Roslagsbanans förlängning till city, innebär att kommunen ska växa med 7000 bostäder och 7000 arbetstillfällen. Flera viktiga projekt för kommunen kommer att genomföras under kommande tioårsperiod, bland annat byggandet av en ny simhall. För att möjliggöra tillräckliga projektresurser för kommande projekt förstärks utredningsbudgeten med 1 mnkr för 2025.

I och med utvecklingen av kommunen behöver planprocessen vara så optimerad som möjligt för att kunna ligga rätt i fas för expansionen av olika delar av

Österåker. Här behöver kommunen bli mer effektiv i sitt arbete för att kunna leverera i rätt tid och till en rimlig kostnad. Kommunstyrelsen får därför i uppdrag att kvalitetssäkra och effektivisera detaljplaneprocessen.

I Österåkers bostadsförsörjningsplan framgår det att det inte finns några bostäder specifikt avsedda för studenter eller ungdomar i kommunen. Intresset hos företag att bygga dessa bostäder har historiskt varit låg, men potentialen finns framåt i takt med att kommunen växer. Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda behovet av studentbostäder i kommunen. Samverkan ska ske med närliggande högskolor/universitet, samt andra delar av kommunorganisationen, exempelvis näringslivs- och arbetsmarknadsavdelningen.

I Österåker ska alla delar av kommunen leva, särskilt viktigt är det att fortsätta utvecklingen av kommunens landsbygd och skärgård, men även de kulturhistoriska miljöerna är viktiga att fortsätta utveckla och bevara. Kommunstyrelsens uppdrag att genomföra en förstudie gällande Biskopstuna ska påbörjas under 2025. Förstudien ska kartlägga vilka åtgärder som behövs för att bevara borgen i gott skick. Tillgängligheten till Österåkers skärgård ska öka. I det tematiska tillägget till översiktsplanen - *Kust och skärgård* (TÖP) arbetas nu en handlingsplan fram. I det tematiska tillägget beskrivs exempelvis viktiga transportsamband och kopplingar mellan skärgård och fastland som ska utredas vidare. En av de strategiska platser som pekas ut är replipunkt Åsättra. Replipunkten är för närvarande under utredningen inom ramen för ett arbete som regionen bedriver, där kommunen deltar. Åtgärdsvalsstudie (ÅVS) Ljusterö är i sin slutfas och kommer att följas upp med en handlingsplan. Den kan komma att påbörjas redan 2024 och kommer att fortgå 2025.

Under året fortgår även andra uppdrag som har betydelse för skärgårdens utveckling, exempelvis fortsätter utredningen kring en idrottsplats på Ljusterö, samt förstudier gällande kriskök och behov av ytterligare förskoleplatser på Ljusterö.

Från och med 2027 är kommunerna skyldiga att samla in förpackningsavfall i nära anslutning till fastigheten. Det kan innebära en extra utmaning i en skärgårdskommun. Österåkersvatten får därför i uppdrag att analysera konsekvenserna av systemvalet gällande förpackningsnära insamling i skärgården, med tyngdpunkt på det rörliga friluftslivet. Analysen ska göras både ur ett invånarperspektiv och ett besöksperspektiv.

Under 2024 har ett nytt kommunalt bolag grundats – Österåkers Stadshus AB. I och med detta behöver ägardirektiven för det helägda bolaget Armada Fastighets AB ses över. Kommunstyrelsen får i uppdrag att se över och vid behov justera ägardirektivet för Armada.

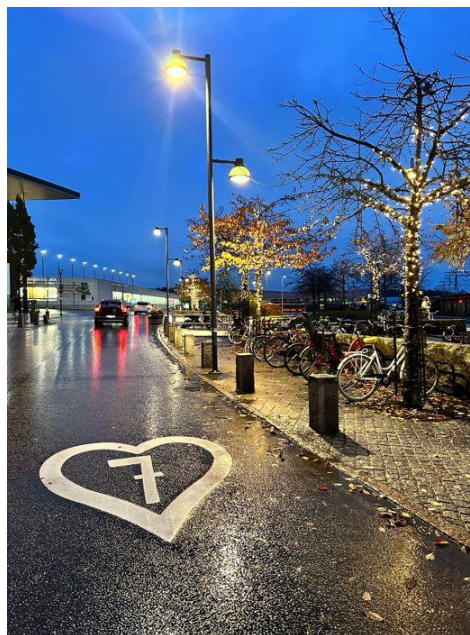

Trygghet och säkerhet

Ett av visionens strategiska områden, liksom ett av de övergripande målen, handlar om trygghet. Målet är att kommunen och dess verksamheter ska vara en trygg plats för invånare, brukare och besökare.

Trygghetsarbetet är en viktig fråga i Österåker. Ett område som kommer vara prioriterat framåt är arbetet mot organiserad brottslighet och välfärdsbrott. Omfattande fall av korruption, fusk och oegentligheter har uppdagats i Sverige under de senaste åren inom områden som exempelvis hemtjänst och personlig assistans. I förlängningen kan det innebära att invånarnas tillit och förtroende till samhällets institutioner urholkas, och att kommuner och myndigheter förlorar sin legitimitet. Välfärdsbrott är på det sättet ett hot mot demokratin. Inför 2025 kommer en funktion införas på förvaltningen som ska leda och samordna kommunens arbete med och mot välfärdsbrott, bland annat ska en koncerngemensam handlingsplan tas fram.

Kommunen har ett omfattande främjande och förebyggande arbete, framför allt för unga, både centralt och i verksamheterna. Ibland kan det dock krävas mer åtgärdande insatser, som går utöver en verksamhets ordinarie uppdrag. Den nationella trenden, att brottsligheten kryper ner i åldrarna och att allt fler unga både utför och blir

utsatta för brott, som en del av den organiserade brottsligheten, går även att se i Österåker, även om omfattningen är relativt liten. För att kunna göra kraftfulla insatser för de unga individer som riskerar att dras in i, eller som redan finns inom den organiserade brottsligheten avsätts 5 mnkr i en pott hos Kommundirektören som kan nyttjas av verksamheter, som exempelvis skola, när man behöver göra särskilda insatser för dessa ungdomar.

Inom området trygghet och säkerhet kommer en del förstärkningar att ske, exempelvis införs en ny tjänst som ska hantera informationssäkerhet och det tillförs även extra medel till bevakningstjänster.

Hållbarhet

Hållbar framtid är ytterligare ett av visionens strategiska områden och ett av Kommunfullmäktiges övergripande mål.

Under 2024 har ett socialt hållbarhetsprogram, *Trygghet och hälsa genom livet – Program för social hållbarhet och folkhälsa 2030*, antagits. Sedan tidigare finns det ett program för miljö och klimat och under 2025 ska ett program för ekonomisk hållbarhet tas fram. Sedan 2024 finns det ett hållbarhetsbidrag som kan sökas av föreningar för att öka takten på arbetet med hållbarhet. För att även ge ökade möjligheter för organisationen att arbeta med hållbarhetsprojekt, och för att uppmuntra delaktighet och innovation hos medarbetarna, ska en del av Utvecklingsslussens medel riktas mot arbetet med hållbarhet.

Digitalisering

Ökad efterfrågan på information och tidig dialog medför behov av extra fokus på invånardialog, kommunikation, visualisering och digitalisering i kommunens processer. Arbetet med digital visualisering genom 3D-modeller och en digital tvilling av kommunen kommer under de kommande åren fortsätta utvecklas och implementeras med syfte att informera, engagera och inkludera. Österåkers kommun är 1 av 6 kommuner i Sverige som 2025 kommer att ingå i ett forskningsprojekt om digitala tvillingar, som drivs av Visual Sweden och Linköpings universitet, där kommunen får hjälp av forskare och experter att vidareutveckla den digitala

tvillingen. För att möjliggöra utvecklingen av den digitala tvillingen förstärks digitaliseringsavdelningen med en resurs som arbetar med visualisering och som kommer att leda och samordna arbetet med den digitala tvillingen.

Det görs också förstärkningar för att kunna uppgradera och ajourhålla kommunens centrala system. Det är viktigt för att kunna optimera, effektivisera och automatisera arbetsprocesser som påverkar många medarbetare, och även för att öka kvaliteten på, och tillgängligheten till, service för kommunens invånare.

FIGURFÖRTECKNING

<i>Figur 1: Tre nivåer av förebyggande insatser.....</i>	<i>11</i>
--	-----------

<i>Tabell 1: Prognosinstituts bedömningar kring ett antal indikatorer (Procentuell förändring om inte annat anges).....</i>	<i>15</i>
---	-----------

<i>Tabell 2: Antal personer i olika åldersgrupper, utfall 2021–2023, respektive prognos 2024–2027</i>	<i>23</i>
---	-----------

<i>Tabell 3: Förslag till bruttokostnads- och intäktsramar per nämnd 2025, totalbelopp 2026–27.....</i>	<i>34</i>
---	-----------

<i>Tabell 4: Fördelning av investeringsmedel.....</i>	<i>35</i>
---	-----------

<i>Tabell 5: Faktorer eventuella påverkan på kommunens resultat</i>	<i>40</i>
---	-----------

<i>Tabell 6: Resultatbudget som visar hur den kommunala ekonomin förväntas utvecklas under åren 2025–2027</i>	<i>41</i>
---	-----------

<i>Tabell 7: Kassaflödesanalys bokslut 2022, prognos 2023, budget 2024, plan 2025-26.....</i>	<i>42</i>
---	-----------

<i>Tabell 8: Balansbudget, utfall 2022, prognos 2023, budget 2024, plan 2025-26.....</i>	<i>43</i>
--	-----------

<i>Diagram 1: Nybyggnationsprognos Österåkers kommun 2024–2034. Antal bostäder</i>	<i>19</i>
--	-----------

<i>Diagram 2: Folkmängd och befolkningsökning i Österåkers kommun 1970–2023, prognos 2024–2033 ..</i>	<i>20</i>
---	-----------

<i>Diagram 3: Utfall samt prognos över befolkningen i Österåkers kommun 2020–2027.....</i>	<i>21</i>
--	-----------

<i>Diagram 4: Utfall samt prognos över 1–5-åringar i Österåkers kommun 2020–2027.....</i>	<i>22</i>
---	-----------

<i>Diagram 5: Prognos av förändring av antal invånare i olika åldersgrupper mellan 2023 och 2027</i>	<i>22</i>
--	-----------

<i>Diagram 6: Demografisk försörjningskvot för riket, Stockholms län samt Österåker, 1970–2023.....</i>	<i>24</i>
---	-----------

<i>Diagram 7: Ekonomiskt resultat och budget, balanskravsjusterat</i>	<i>27</i>
---	-----------

<i>Diagram 8: Soliditet inklusive pensionsåtagande.....</i>	<i>27</i>
---	-----------

<i>Diagram 9: Pensionskostnader inklusive löneskatt.</i>	<i>31</i>
---	-----------

<i>Diagram 10: Pensionsskuld, inklusive löneskatt</i>	<i>32</i>
---	-----------

<i>Diagram 11: Soliditet inklusive pensionsåtagande.....</i>	<i>38</i>
--	-----------

<i>Diagram 12: Resultat som andel av skatter och bidrag.....</i>	<i>38</i>
--	-----------

<i>Diagram 13: Själffinansiering av anslagsfinansierade investeringar.</i>	<i>38</i>
---	-----------

<i>Diagram 14: Kostnadsutveckling per invånare</i>	<i>39</i>
--	-----------